

PAROLE

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ
JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINNEYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

2/2012 (310)

HELSINGISSÄ KESÄKUUSSA 2012

81. vsk

40-vuotias perinneyhdistys haasteiden edessä

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys viettää menossa olevaa 40-vuotijuhlaansa työn merkeissä. Puheenjohtaja Jukka Pennanen sanoi vuosikokouksessamme Tampereelle 18 tammikuuta, vain päivä perustamisen 40-vuotispäivän jälkeen, että juhlimisen sijaan keskitymme valmistautumaan jääkäriliikkeen tulossa oleviin sata-vuotisjuhliin. Kymmenen vuoden kuluttua juhlietaan 50-vuotiaista yhdistystä komeasti, lupasi puheenjohtaja.

Juhlan kunniaksi Parole palauttaa mieleen yhdistyksen historiaa. Se löytyy paitsi Parolen vuosikertojen sivuilta myös veteraanien kertomasta. Siinä on omaa luokkaansa Paul Voss. Yhdistyksen perustavan kokouksen sihteeri ja 16 vuoden ajan varapuheenjohtaja kuuluu edelleen Helsinki-Uusimaa-osaston aktiivisimpiin jäseniin.

Yhdistys toimi aluksi varsin Helsingin-keskeisesti. Toiminta ulottui pääkaupungin ulkopuolelle lähinnä erilaisten retkien muodossa. Jääkäreiden ikääntyessä Jääkäriliiton toimintoja alkoi siirtyä yhdistykselle. Esimerkiksi jääkärikerho siirtyi Jääkäriliiton Helsingin alaosaston hoidosta perinneyhdistyksen vastuulle.

Yhdistyksen toiminta laajeni valtakunnalliseksi, kun eri puolille maata alkoi syntyä paikallisosastoja. Niistä ensimmäinen taisi olla Lapin osasto 1976. Esimerkkiä seurattiin pian ympäri maata ja tänään yhdistyksen 16 alaosastoa tarjoavat toimintamahdollisuuksia jääkäreiden perinteistä kiinnostuneille varsin kattavasti koko tasavallassa. Kiintoisa yksityiskohta oli pääkaupunkiseudun osaston perustaminen vasta 1992, järjestyksessä kahdeksantena

paikallisosastona, vaikka yhdistyksen jäsenistöstä noin neljännes asui Helsingissä ja sen ympäristössä. Sille on aivan luonnollinen syy: siihen asti Helsingissä oli toimittu yhdistyksenä. Nyt samat ihmiset kävivät vastaavissa tilaisuuksissa paikallisosaston puitteissa. Yhdistyksestä oli tullut katto-organisaatio, kuten valtakunnallisessa järjestössä tuleekin olla.

Toimintaan tuli 1980-luvulla uutuutena jääkäriseminaari. Tämä aluksi Seinäjoen kesäyliopistossa järjestetty esitelmäsarja on sittemmin siirtynyt varsin sopivaan ympäristöön Korttesjärvelle, missä on myös jääkärimuseo. Jääkäriseminaari on osoittautunut varsin elinvoimaiseksi instituutioksi, sillä tänä vuonna kuultiin sen puitteissa jo 15. kertaa tieteellisestikin merkittäviä esitelmiä jääkärien historiasta.

Jääkäriaatteen elinvoimaa kuvastaa se, että toimintaan on löytynyt aina uusia virikkeitä. Yksi tällainen on yhdistyksen jääkäri-vihreän lipun vihkinen ja käyttöönotto vuonna 2000. Ja taas lähtivät osastot kilvan liikkeelle, nyt lippuja hankkimaan. Viime vuonna vihittiin kaksi uutta lippua. Lapin ja Kuopion. Tuorein, Keski-Suomen lippu on järjestyksessä 13. Se on mielenkiintoisen myös sikäli, että lippu on musta perusteena Keski-Suomen pioneeriperinteet.

Merkittävä hanke on myös uuden jääkäri lipun hankinta. Kanta-Hämeen uurastuksen tuloksena olemme saamassa alkuperäisen kaltaisen lipun vaaleansinisine risteineen ja kaksoishäntäisine leijonineen. Jääkäri lipun korvaamista vielä käytössä olevalla, alkuperäisestä kovasti poikkeavalla lipulla on ai-

nakin jälkikäteen vaikea ymmärtää.

Eräs jääkäriperineen tallentamismuoto on ollut jääkärihautojen rekisteröinti. Yhdistys toisena jälkeen on tallettanut kirjana muotoon alueelleen olevat jääkärien viimeisen leposijat. Aiemmin jääkäreiden haudat on merkitty jääkärimerkien, joiden kiinnittämisessä paikallisyhdistyksillä on ollut suuri merkitys.

Normaalin järjestötoiminnan lisäksi paikallisosastot ovat järjestäneet lukemattomia omia tapahtumiaan, joiden yhteinen osallistujamäärä vuosikymmenten mittaan on väkisin noussut tuhansiin.

Yhdistyksellä on ollut tärkeä rooli myös ylläpidettäessä yhteyksiä Saksaan jääkärien koulutuspaikkaan. Hohenlockstedtiin. Suhteet Saksan Jääkäriliittoon jatkuvat yhteytenä Saksan Jalkaväkiliittoon, johon jääkäriliitto aikanaan sulautettiin. Oma lukunsa on yhteydenpito Latviaan, minne on hankkeilla kaksikin uutta jääkäriihin liittyvää muistomerkkiä.

Nyt yhdistystä ja sen paikallisosastoja työllistävät jääkäriliikkeen 100-vuotisjuhlat.

JP 27:n perinneyhdistyskään ei ole jäänyt vaille kaikkea järjestötoimintaa vaivaavasta taudista: Kiireisillä ihmisillä riittää aiempaa vähemmän aikaa järjestötoiminnalle. Se on näkynyt osanottajamäärien hienoisenä laskuna ja sama on tuntunut myös jäsenmäärissä. 40-vuotias järjestö on todellisten haasteiden edessä, jotta voimme kymmenen vuoden kuluttua todella viettää komeasti yhdistyksemme 50-vuosijuhlia.

Jukka Knuuti

Kansikuva:
Ilmatorjuntaohjus 90M (ITO90M)
Kuva Puolustusvoimat

40 vuotta sitten

Jääkäriinurista tuli Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys

Alkoi tuntua vähän hassulta, kun Asanottiin lapsille, että isä ja äiti menevät jääkäriinurien kokoukseen, vaikka nuorimmat meistä alkoivat olla 50-vuotiaita, muistelee perinneyhdistyksen perustajajäsen **Paul Voss**. Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys perustettiin 17. helmikuuta 1972. Yhdistys kasvoi valtakunnalliseksi, kun 1980-luvulla alettiin perustaa paikallisosastoja. Jääkäreiden poistuessa joukosta meidän traditionsa ylläpitäminen siirtyi vähitellen perinneyhdistyksen vastuulle. Osa Jääkäriinurien roolista oli jo siirtynyt perinneyhdistykselle, kun liiton päättäessä toimintansa 25 helmikuuta 1988 sen varat siirtyivät hyvässä ajoin perustetulle Jääkärisäätiölle.

Ajatus jääkäriinurien toiminnasta syntyi keväällä 1941 ja asian edistämiseksi pidettiin tutustumisiltoja 20 huhtikuuta. Jatkosodan alkaminen kuitenkin keskeytti järjestäytymishankkeet, kunnes 25. helmikuuta 1943 päätettiin ravintola Espilässä pidetyssä tapaamisessa perustaa yhdistys. Päätöstä oli tekevässä 114 henkeä.

Sota ja sen jälkeinen aina kuitenkin antoi ihmisille muuta mietittävää ja asiaan palattiin vasta 1954, jolloin uudistettiin päätös perustaa jääkäriinurien yhdistys.

Ensimmäinen jääkäriinurien yleinen kokous pidettiin 26. maaliskuuta 1955. Mutta kului vielä 11 vuotta, ennen kuin 25. helmikuuta 1966 oli edetty Jääkäriinurien perustavaan kokoukseen.

Perinneyhdistyksen varapuheenjohtajana sen perustamisesta lähtien 16 vuotta toiminut Paul Voss kertoo: **Martti Talvela** oli tehnyt erittäin hienon muistion, jossa kaavailtiin jääkäriinurien tulevaisuutta. Muistiossaan Talvela totesi, että nimi Jää-

käriinuret oli alusta alkaen todettu epäonnistuneeksi ”nuorten” alkaessa lähestyä eläkeikää. Hän ehdotti nimen muuttamista Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistykseksi.

Perinneyhdistyksen jäsenyydelle asetettiin tiukat kriteerit. Jäsenyyden ehtona on jääkäri-ihanteiden hyväksyminen. Se merkitsi Talvelan arviomukaan, etteivät kaikki jääkärien jälkeläiset voi ilman muuta päästä jäseniksi. Sen sijaan ”jäseneksi voidaan hyväksyä henkilöitä, joilla ei ole verisiteitä jääkäriin, mikäli he ovat toiminnallaan osoittautuneet perinneyhdistyksen jäsenyyden arvoisiksi”.

Hieno nimi vaikka olikin pitkänlainen

17 helmikuuta 1972 hotelli Marskissa pidetyssä Jääkäriinurien vuosikokouksessa päätettiin Parolen selostuksen mukaan vilkkaan keskustelun jälkeen perustaa Talvelan ehdottaman niminen Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys. Paul Voss toteaa, että meillä oli nyt uusi hieno nimi, vaikka se aluksi vähän kalskahtikin pitkänlaiselta. Tämä taisi olla ensimmäisiä perinneyhdistyksiä. Nythän niitä tulee kuin sieniä sateella, sanoo Voss.

Perinneyhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin **Per Heinrichs**, joka oli johtanut jääkäriinuria kuden vuoden ajan niiden perustamisesta 1966 saakka. Varapuheenjohtajaksi tuli Paul Voss joka sitten hoiti tätä leiviskäänsä 16 vuotta.

Muiksi ensimmäisen hallituksen jäseniksi tulivat **Hilppa Apajalahti**, **Kai Forsberg**, **Toivo Mäkelä**, **Kalevi Pesonen**, **Irmeli Stromer** ja **Tulema Tanner**.

Parole kertoo perustavasta koko-

Yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin **Per Heinrichs**, joka oli johtanut myös jääkäriinuria.

uksesta: ”Esitelmän pitänyt **Reino Hirvisepä** tilitti suhdettaan jääkäriinurien liikkeeseen. Hirvisepän mukaan jääkärit olivat ihailtuja ja kadedituja tuon ajan nuorison keskuudessa.”

Vaikka näin Jääkäriinuret siirtyivät historiaan helmikuussa 1962, kertoi vielä Parole 3/1972 jääkäriinurien helatorstaina Tampereelle tekemästä kevätretkestä. Oli tainnut lehden toimitus torakahtaa.

Paikallisosastoja alkoi syntyä vuonna 1976

Paul Voss kertoo perinneyhdistyksen alkuvuosien toiminnasta. ”Meillä oli vuosikokoukset, teimme retkiä ja Parole oli meidän äänenkannattajamme ja kirjanpito hoidettiin jää-

kärikansliassa. Kun aikaisemmin jääkärit ottivat vaimot ja lapset mukaan retkilleen, nyt entiset jääkäri- nuoret alkoivat tehdä retkiä ja ottivat mukaan jääkäreitä ja jääkärirouvia. Retkiä tehtiin usein varuskuntiin, sillä ne olivat mielenkiinnon kohteena. Esimerkiksi Hämeenlinnan suuntautuneelle matkalla oli mukana yli 130 henkeä. Myös Sibeliuksen Ainolaan tehtiin retki ja laskettiin seppelä säveltäjämestarin haudalle.”

”Ensimmäisiä retkiä tehtiin Suomenlinnaan Per Heinrichsin johdolla. Käytiin myös Lockstedtin leirillä. Sinne oli tulossa myös kaksi jääkärirouvaa Pohjanmaalta. Nimismies oli sanonut, että matka on yhteinen ja viisumikin on yhteinen. Mutta rouvat joutuivat jäämään Seutulan lentokentälle ja jääkärirouvat pitivät heille seuraa muiden retkeillessä Saksassa.”

Jääkärit olivat hyvin mielissään perinneyhdistyksen toiminnasta, ja lähinnä Helsingissä asuvat jääkärit osallistuivat sen toimintaan. Kenraalikutta nähtiin mukana harvemmin, sanoo Voss.

Yhdistyksen toiminta keskittyi Helsinkiin, vaikka jääkäreitä ja heidän jälkeläisiään oli ympäri maata. Parolen merkintöjen mukaan ensimmäisenä lähdettiin liikkeelle Pohjois-Suomessa, kun Rovaniemelle perustettiin alaosasto 1976. Seuraavana vuonna liikkeellä oltiin Vaasassa ja Turussa, minne kumpaankin tuli JP7:n perinneyhdistyksen osasto.

Helsinkiin perustettiin alaosasto vasta järjestyksessä kahdeksantena vuonna 1992. Pääkaupungissa oli toimittu perinneyhdistyksenä, josta paikallisyhdistysten syntymisen myötä tuli niiden kattojärjestö ja toiminta pääkaupunkiseudulla jatkui entiseen malliin. Pääkaupunkiseudun osaston jäsenmäärä vastaa lähes neljännestä liiton vajaan 2000 hengen jäsenkunnasta. Osastoja on tätä nykyä 16 kappaletta.

Perinneyhdistyksen vuosikokoukset olivat suuria tapahtumia, väkeä oli mukana toista sataa. Paikana oli usein Katajanokan kasino ja kokouksen päätteeksi nautittiin yhteinen illallinen. Yhdistys haki uusia aktiviteetteja. Se järjesti 1979 jääkärirouvien yhdistyksen 50-vuotisjuhlat. Ensimmäisen adventin tienoilla pidettiin perhejuhla joskus Ostrobotnialla, joskus Munkkiniemen yhteiskoulussa ja väkeä oli paikalla parhaimmillaan kolmatta sataa. Perhejuhlien traditio päättyi vasta 2010. Silloin pidetty juhla oli järjestyksessä peräti 75.

Jääkäriliiton ja perinneyhdistyksen toiminta läheni, kun ne pitivät yhteisen vuosikokouksen 1981.

Uusi aluevaltaus jääkäriseminaarit

Toimintaa yritettiin tehdä vähemmän Helsinki-keskeiseksi järjestämällä 1982 vuosikokous Vaasassa. Seuraavina vuosina vuosikokous pa-

lasi Helsinkiin, mutta viime vuosina kokous on pidetty säännönmukaisesti Helsingin ulkopuolella. Tänä vuonna kokoonnuttiin Tampereelle ja sitä ennen mm Rovaniemellä, Nii- nialossa ja Lapualla.

Kesällä 1983 järjestettiin Seinäjoen kesäyliopistossa Jääkäriseminaari. Se oli suunnattu ”historian opettajille ja opiskelijoille, julkishallinnon, järjestöjen, museoiden ja kotiseutuyhdistyksen edustajille”. Seminaarin tarkoitus oli selvittää jääkäri liikkeen taustaan ja syntymään vaikuttaneita tekijöitä, käsitellä jääkäri liikkeen päätapahtumia, roolia ja merkitystä Suomen historiassa. Jääkäreistä oli kertomassa mm. jääkärieversti **Mat- ti Laurila**. Jääkäriseminaarista tuli menestys. Se on sittemmin vakiin- tunut instituutio, jonka vakinaiseksi pitopaikaksi on tullut Korttesjärvi, missä on myös jääkärimuseo. Tänä vuonna seminaari järjestettiin jo 15 kertaa ja paikalla oli toista sataa henkeä eri puolilta maata.

Jääkäri liikettä yritettiin tehdä tunnetuksi myös Helsingissä, kun yhdistys järjesti 1984 yleisötilaisuuden Munkkiniemen yhteiskoulussa. Pehr Heinrichs kertoi liikkeen taustasta ja **Markku Onttonen** juuri valmistuneesta tv-elokuvastaan jääkärien tie, joka sittemmin tallennettiin myös tv-kuvanauhaksi.

Yhdistyksessä tapahtui 1985 i puheenjohtajan vaihdos. 12 vuotta yhdistystä ja sitä ennen kuusi vuotta Jääkäri nuoria johtanut Per Heinrichs

Vanhoiden jääkärien tapaamisista syntyi sittemmin jääkärikerho

Jääkärikerho on syntynyt Jääkäri liiton Helsingin ala- osaston tapaamisista, kertoo Paul Voss. ”Väinö Valve oli osaston puheenjohtaja minä olin sihteeri. Syksyisin ja talviin kokoonnuttiin aina jokaisen kuukauden 27. päivä Katajanokan kasinolle. Mutta jääkärien mielestä Katajanokka oli liian tuulinen paikka ja ryhdyttiin kokoontumaan jääkärikansliaan, vaikka senkin sijainti Pohjoisrannassa on aika tuulinen”.

”Jääkäri nuoret saivat tulla näihin tilaisuuksiin, mutta enemmän ne olivat vanhempien herrojen ko- koontumisia.”

Parolesta löytyy ilmoituksia, joissa kerrotaan Jää- käri liiton Helsingin alaosaston kuukausikokouksis-

ta Katajanokan kasinolla. Esimerkiksi syksyllä 1974 olivat esitelmöimässä mm. **Arvo Ylppö** sekä kenraali **K. M. Wallenius**. Myös kenraali **Martola** kävi esitel- möimässä YK:n rauhanturvatoiminnasta.

Vuodesta 1975 lähtien JP27:n perinneyhdistyksen jä- seniä kutsuttiin Parolen ilmoituksissa Jääkäri liiton Hel- singin alaosaston kokouksiin. Vaikka jääkärit vähitellen katosivat, kokoontumiset jatkuivat. Luulen että Er- ki Pekki keksi näille tapaamisille nimen Jääkärikerho, muistelee Paul Voss.

Parole 2/1988 kertoo entisen jääkäri liiton Helsingin alaosaston siitä lähtien olevan Jääkärikerho. Erkki Pek- ki toimi kerhon sihteerinä. Vuodesta 1997 Jääkärikerho liitettiin perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osastoon.

Tämäkin toiminta on jatkunut 40 vuotta samassa mallissa. Tosin kokouksia ei ole aivan yhtä usein. Hel- sinki-Uusimaa-osastolla on kahdenlaisia kokouksia,

Erik Wihtol johti perinneyhdistystä 1985–88.

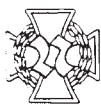
Erkki Pekki kehitti suhteita Saksaan ja Latviaan sekä hoiteli jääkärikerhoa. Tässä menossa seppeleenlasku.

luovutti johtajuuden Erik Wihtolille.

Vuoden 1986 alusta Parolen etusivun teksti muuttui. Kun se oli ollut Jääkäriliiton lehti, tuli siitä nyt Jääkäriliiton ja Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen lehti. Sama tuli näkyviin myös siinä, että takasivul-

muodollisia suunnittelu- ja vuosikokouksia sekä epävirallisia kokouksia, joita kutsutaan Jääkärikerhoksi. Kokoukset eroavat toisistaan vain siinä, että jääkärikerhojen ainoa ohjelma on esitelmä. Jääkärikerhoja pidetään vuodessa 3–4 kertaa.

Kun vanhat jääkärit avasivat tapaamisiansa kutsumalla kokouksiinsa perinneyhdistyksen väkeä, on nykyisin ryhdytty vielä avoimemmiksi. Tilaisuudet ovat avoimia ulkopuolisille, joita kokouksiin aina ilmaantuukin.

PAROLE

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINNEYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

N:o 2/89 (218)

HELSINGISSÄ TOUKOKUUSSA

60 vsk.

Jääkäriliitto on lopettanut toimintansa ja Parole on Jääkärisäätiön ja perinneyhdistyksen lehti. Parole 2/1989:n nimiö.

le ilmaantui liiton nimiluettelon rinnalle vastaavat tiedot perinneyhdistyksestä. Tämä ennakoii Jääkäriliiton toiminnan loppua.

1987 hallituksen uudeksi jäseneksi tuli **Erkki Pekki**, josta tuli moniksi vuosiksi yksi yhdistyksen ”syömähampaita”, joka hoiti mm. suhteita Saksaan, loi tyhjistä yhteistyösuhteista 1990-luvun alussa uudeen itsenäistyneeseen Latviaan ja ”jääkärikaupunki” Liepajaan.

Jääkäriliitto lopettiin 25. helmikuuta 1988

1988 vaihtui aikakausi. 25. helmikuuta Jääkäriliitto piti viimeisen kokouksensa. Paikalla oli kuusi 20:sta elossa olevasta jääkäristä. Kokous pidettiin Ostrobotnian ”kassahuoneessa”, missä oli pidetty uuden vasentaliikkeen perustava kokous 20

marraskuuta 1914. mikä katsotaan jääkäri liikkeen aluksi.

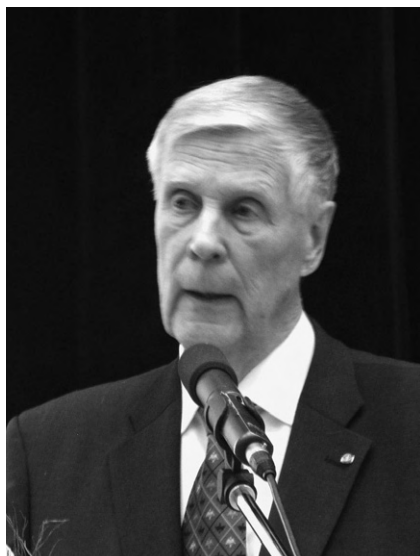
Jääkäriliiton lopettaminen oli valmisteltu huolellisesti. Samassa Martti Talvelan muistiossa, jossa hän esitti Jääkäri nuorten nimen muuttamista perinneyhdistykseksi, hän totesi Jääkäri liitosta: Jääkäri liitto voi jatkaa vain niin kauan, kun on jääkäreitä, jotka voivat ja haluavat osallistua vuosikokouksiin. Liiton lakatessa tulee sen varat siirtää Jääkärisäätiölle. Jääkärisäätiö olikin perustettu jo maaliskuussa 1972 ja Per Heinrichs oli valittu sen puheenjohtajaksi.

1989 puheenjohtaja vaihtui, kun **Ilkka Halonen** otti tehtävän vastaan Erik Wihtolilta

Toukokuussa 1994 yhdistys kutsui osastojen. joita tässä vaiheessa oli 12:lla paikkakunnalla, puheenjohtajat yhteiseen kokoukseen Helsinkiin.

Kolme puheenjohtajaa yhteiskuvassa Rovaniemellä helmikuussa 2011. Toinen vasemmalta Ilkka Halonen, joka oli puheenjohtajana 1989–94. Vasemmalla oleva Asko Kilpinen oli järjestyksessä viides puheenjohtaja vuodet 2000–2008. Oikealla oleva Jukka Pennanen on ollut puheenjohtajana vuodesta 2009. Kenraalien välissä on kapteeni Jari-Petteri Karpoff jääkäri univormussa.

Sami Sihvo vastasi puheenjohtajan tehtävistä 1995–99.

Sittemmin tästä on muodostunut yhdistyksen syksyllä pidettävä toimintasuunnitelma- ja vaalikokous. Hallituksen ja puheenjohtajien neuvottelu pidetään aamupäivällä ja suunnittelu- ja vaalikokous iltopäivällä. Tämä kokous pidetään aina Helsingissä.

Toiminta Saksan suuntaan laajeni

1995 **Sami Sihvo** astui yhdistyksen johtoon ja varapuheenjohtajaksi tuli Erkki Pekki, jonka kielitaitoa tarvittiin alkavissa Saksan suhteiden syvenemisissä.

Yhdistyksen toiminta Saksan suuntaan laajeni vuonna 1999, jolloin ensi kertaa osallistuttiin Saksan Jalkaväkipäiville Hammelburgissa. Yhdistyksen delegaatio on tuosta alkaen ollut joka kesä mukana jalkaväkipäivillä.

Finntag Hohenlockstedtissa on vuoden tärkein suomalais-saksalainen tapahtuma.

Suhteita Saksaan vahvisti **Asko Kilpisen** tulo puheenjohtajaksi vuoden 2000 alusta. Kilpinen oli aikanaan palvellut Suomen sotilasasiamiehenä Länsi-Saksassa.

Erääksi toimintavuoden merkkitapahtumaksi oli syntynyt muodostunut yhdistyksen kesäretki. Se on vuotuisen toiminnan kohokohta, jolloin vietetään pari päivää yhdes-

Jääkäripataljoona 27:n Perinnehistys sai lipun Turussa 26. helmikuuta vuonna 2000 pidetyssä vuosikokouksessa. Lipun vihki kenttäpiispa Hannu Niskanen. Lippua kantaa Osmo Suominen.

sä. Viimeksi tutustuttiin Jyväskylän seudun enemmän tai vähemmän jääkäriin liittyviin kohteisiin, joita huomasimme olevan varsin paljon. Tänä kesänä retken kohteena on Vaasa.

Vuonna 2000 yhdistys sai oman lippunsa

Yhdistyksen toiminta sai uudenlaisen herätteen vuonna 2000, kun

saimme oman jääkäriin vihreän lippumme. Paikallisosastot ryhtyivät heti kilvan hankkimaan omia lippujaan. Ensimmäiseksi ehti Varsinais-Suomi, jonka lipun naulausjuhlaa vietettiin jo 2001. Sen jälkeen lähes joka vuosi on vihitty uusia lippuja. Ne ovat kaikki äkkipäätä katsoen samanlaisia, vihreällä pohjalla jääkärien 27. Toisistaan ne erottaa vasemmassa yläkulmassa oleva maakuntaan viittaava kuvio.

Paul Voss on ollut yhdistyksen kantavia voimia ollen mm. 16 vuotta varapuheenjohtajana. Voss kotona työhuoneessaan.

Tuorein on Keski-Suomen maaliskuussa vihitty lippu. Tämä järjestyksessä 14. osastolippu eroaa kaikista muista mustan värinsä vuoksi. Keski-Suomi sai vuosien sitkeällä painostuksella hyväksytyä mustan lippunsa vahvaan pioneeri-perinteeseensä viitaten. Tällä hetkellä taitaa enää pari osastoa olla ilman omaa lippuaan.

Pennanen jatkoi kenraalisarjaa

Ilkka Halosesta Sami Sihvon ja Asko Kilpisen kautta jatkunutta kenraaliketjua tuli 2009 jatkamaan **Jukka Pennanen**, joka edeltäjistään poiketen oli vielä virassa – vieläpä niin, että hänen virkapaikkansa oli Kouvolassa. Se merkitsi tiukkaa liikettä Kouvolan ja Helsingin välillä. Tämän vuoksi varapuheenjohtaja, joksi tuli **Kari J. Talvitie** sai yhdistyksessä keskeisemmän roolin kuin yksikään edeltäjistään.

Jääkärirouvat ja Das grüne Fest

■ Jääkärirouvat olivat perustaneet oman yhdistyksen marraskuussa 1929. Paul Voss kertoo, että 1930-luvulla he järjestivät Das Grüne Fest juhlia. Juhlia pidettiin pääasiassa Adlonissa ja Feniassa. Väri Grüne ei tullut keväästä vaan vihreästä jääkäriunivormusta, jota juhliessa kannettiin. Se oli vähän toisenlaista vihreyttä kuin tänään, Paul Voss naurahtaa. Juhlissa oli baareja ja erilaista Lockstedtin tunnelmaa. Juhlat olivat pieniä seurapiiritahtumia ja hyvin suosittuja. Sotien jälkeen ei juhliä enää pidetty, sanoo Voss.

Rouvat kokoontuivat viimeisen kerran 24 huhtikuuta 1988, mutta toiminta jatkui senkin jälkeenkin epävirallisena.

Viime vuosien eräs merkittävä jääkäriperinteen talletusmuoto on ollut jääkärihautojen luettelointi. Satakunnan osasto julkaisi 2004 kirjan kaikista alueellaan olevista jääkärihautoista ja taas seurasivat muut osastot perässä. Jääkärisäätiön puheenjohtaja Asko Kilpinen asetti tavoitteeksi kaikkien jääkärihautojen saamiseen kansien väliin. Jääkärihautoja on huomioitu myös kiinnittämällä hautakiviin jääkärimerkit, mikä projekti on jokseenkin loppuun suoritettu.

Helsingin paikallisosasto on hankkinut kaikkiin useita jääkäreitä ”lähettäneisiin” kouluihin graniittilaatat, joihin on hakattu koulun jääkäreiden nimet. Myös ritarihuone halusi tällaisen laatan jääkäriksi lähteistä jäsenistään. Laatta paljastettiin 2007.

Yhdistys voi hyvin ja on edelleen iskussa

40-vuotias perinneyhdistys on elinvoimainen, jonka vuotuinen toimintarytmi on vakiintunut. Toimintavuosi alkaa helmikuussa eri puolilla Suomea pidettävällä vuosikokouksella. Pian sen jälkeen matkustetaan viettämään Finnentagia Hohenlochstedtissa. Heinäkuussa yhdistyksen delegaatio suuntaa toisen kerran Saksaan, nyt Hammelburgin jalkaväkipäiville. Elokuussa kokoonnutaankin sitten paljon suuremmalla joukolla kesäpäiville jonnekin päin suvista isänmaata. Marraskuussa osastojen edustat koontuvat Helsinkiin suunnittelu- ja vaalikokoukseen. Ja kaiken aikaa paikallisosastot järjestävät ympäri vuoden omia mitä erilaisimpia aktiviteettejaan.

Eli kuten yhdistyksen puheenjohtaja Jukka Pennanen totesi Helmikuussa Tampereella pidetyssä vuosikokouksessa: Perinneyhdistys on hyvässä iskussa ja voi edelleen hyvin, vaikka viimeinen jääkäri Väinö Valve kuoli 1995.

Jukka Knuuti

Jääkärilippu-postimerkki

Helsinki-Uusimaan osasto on teettänyt oheisen 1.luokan ikipostimerkin, jossa liehuu jääkärilippu. Suunnittelutyötä veti osaston edellinen puheenjohtaja Henrik Lagus.

■ Merkkiä voi tilata joko jääkärikanstiaasta sähköpostitse jaakarikanslia@kolumbus.fi tai puhelimitse numerosta 09 135 1009 tai 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Toimitusaika on noin kaksi viikkoa. Postimerkkiä myydään kaymmenen kappaleen arkeissa ja minimi tilausmäärä on yksi vihko. Arkin hinta on 20 euroa. Lisäksi tulevat toimituskulut.

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

Hohenlockstedtin ”FINNENTAG” 62 vuotta 25. helmikuuta 2012

Puolustusvoimain komentaja, kenraali **Ari Puheloinen** kunnioitti läsnäolollaan Hohenlockstedtin perinteisiä Finnentag-juhllisuuksia lauantaina 25. helmikuuta. Kenraali Ari Puheloinen on vuosikymmenien varrella toinen Suomen Puolustusvoimain komentaja, joka on osallistunut Hohenlockstedtissä vuosittain järjestettävään suomalaisten jääkärien muistotilaisuuteen. Amiraali **Juhani Kaskeala** osallistui Finnentag-juhllisuuksiin vuonna 2005, jolloin oli vierähtänyt 90 vuotta ensimmäisten jääkärien ilmoittautumisesta Lockstedter Lagerissa. Tilaisuutta juhlistivat Kaartin Soittokunta ja Hämeenlinnan Mieslaulajien Seniorit sekä Kaartin Jääkärirykmentin edustajat rykmentin komentajan **Pertti Laatikaisen** johdolla. Olen koonnut tähän artikkeliin huomioita Finnentagin kuusikymmenvuotisen historian varrelta

Finnentag-perinteen alku talvella 1950 lähti matalalla profiililla

Herra **Dierek Hein** on julkaissut omakustanteena vuonna 2011 kirjan ”1950–2010, 60 Jahre Finnentag – Zum Gedenken an die finnischen Soldaten des königl. Preussischen Jägerbattailons Nr. 27”. Herra Hein on ”Kafé Schüttnin” jääkäriaikaisen omistajaperheen jälkeläinen suoraan alenevassa polvessa. Kirja on kirjoitukseni lähteenä. Vuonna 1881 avattu ”Kafé Schütt” oli jääkärien suosituin vapaa-ajan viettopaikka leirialueen ulkopuolella. Herra Hein kertoo perheen vieraskirjan kuvin ja sanoin perinnetapahtuman vaiheista viisikymmenluvun alusta nykypäivään. On Finnentag muuttunut ajan saatossa, mutta niin ovat myös Eurooppa, Saksa ja Suomi!

Elettiin sodanjälkeistä ankeata vuotta 1950. Valoa ja tulevaisuuden uskoa oli kuitenkin selvästi nähtä-

vissä. Vaaranvuodet olivat Suomessa ohi ja läntinen Saksa alkoi nousta sodan raunioista. Maamme sotakorvaukset olivat loppusuoralla ja Helsingin olympialaiset olivat ovella. Ajatus vuosittaisen ”Finnentag”-tapaamisen järjestämisestä syntyi Dr. **Claus Heinin** ja hänen vaimonsa **Käthen** (os. **Schütt**) aloitteesta heidän kodissaan Kellinghusenissa tammikuussa 1950. Jääkärieversti, Mannerheimristin ritari **Eino Polón** oli saapunut Suomesta perheen vieraaksi. Kellinghusenin sotilashautausmaahan suomalaisille haudoille (neljä hautaa) oli 25.2. kokoontunut sotaveteraaneja, reserviläisiä ja paikallisten yhdistysten edustajia kunnioittamaan suomalaisten jääkärien muistoa. Muistoseremonia toistettiin samana päivänä Jääkärimuistomerkillä silloisessa Lockstedter Lagerissa. Tilaisuuden jälkeen Heinin pariskunta ehdotti muistotilaisuuden järjestämistä vuosittain. ”Kun jääkärien muiston näkyvä vaaliminen Suomessa ”ison veljen” valvovien silmien alla ei ole kovin suositeltavaa”. Tämä vapaasti käännettynä rva Heinin esityksen perus-

Finnentag järjestettiin 1952 kolmatta kertaa. Sana on levinnyt ja joukko kasvanut. Eversti Eino Polón seppelä käsivarrella. Keskellä pormestari Niemann.

Dierek Hein on julkaissut omakustanteena kirjan ”1950–2010, 60 Jahre Finnentag – Zum Gedenken an die finnischen Soldaten des königl. Preussischen Jägerbattailons Nr. 27”.

teluista! Heinin perhe oli oivaltanut Suomen silloisen tilanteen ja tasapainoilun poliittisten realiteettien kari-koissa.

Vuoden 1950 tapahtumasta Kellinghusenissa otetussa kuvassa on eversti Polónin lisäksi näkyvissä kymmenkunta henkilöä. Vuonna 1952, Suomen olympiavuonna, oli

Als Sohn eines 27er Jägers habe ich
im Hause Hein während meines Sommer-
urlaubs viele schöne Stunden erlebt die
in dauernden Erinnerung bei mir bleiben.
Ich sage der Familie meinen innigsten Dank!

Kellinghusen am 26. VIII - 54

Gösta Hägglund

Tulevan Suomen puolustusvoimien komentajan, Gösta Hägglundin kiitos Heinin vieraskirjassa vuodelta 1954.

Jääkärimuistomerkillä arviolta yli 30 henkilöä. Eversti Polón on edelleen ainoa suomalainen. Myöhemmin syksyllä 9.9.52 on Heinin perheen vieraskirjaan ilmestynyt **Erkki Pekin** kiitokset neljän suomalaisen nimen tukemana. Erkki Pekki oli isänsä, jääkärimajuri **Mikko Pekin** jalanjäljillä. Samana vuonna Heinin pariskunta vieraili kutsuttuna olympiakisoissa Helsingissä. Oliko jääkärikenraali **Eino-Armus Martola** kutsun lähettäjä?

Vuonna 1953 elokuussa vieraskirjasta löytyvät nimet **Tauno Sihvo**, jääkärivärikki merkinnällä ”Sicher IV”, puoliso **Anna Sihvo** sekä lapset **Tuomas**, **Leena** ja **Mirjami**. Vuoden 1954 alussa vieraskirjassa on

jääkärikenraali **Väinö Vainion** nimi. Vieraskirjasta löytyy yllätysnimi päivämäärällä 26. elokuuta 1954, ”Ich sage der Familie meinen innigsten Dank”, **Gösta Hägglund**. **Kimmo Aula** on kirjoittanut kiitoksensa hieman aiemmin 14.8.1954. Molemmat nuoret olivat jääkäri-isiensä jäljillä. Vuoden 1954 jälkeen on Väinö Vainion nimi yhdessä Eino Polónin kanssa vieraskirjan sivuilla melkein vuosittain aina 1970-luvun lopulle saakka.

Finnentag jatkui vuosittain matalla profiililla. Kellinghusenin sekä Lockstedter Lagerin luottamushenkilöt ja virkamiehet ovat olleet mukana alusta alkaen. Bundesweh-
rin sotilaat ilmestyivät mukaan

Länsi-Saksan asevoimien 1956 tahtuneen perustamisen jälkeen helmikuussa 1957.

Jääkärimuistomerkin siirto nykyiselle paikalleen Ehrenhainissa

Vuonna 1939 elokuussa vihitty jääkärikapteeni, professori **Lauri Lep-
päsén** suunnittelema muistomerkki siirrettiin toukokuussa 1955 noin 300 m alkuperäiseltä paikaltaan Ehrenhainiin. Kunnialehdossa olivat jo silloin molempien maailmansotien ja paikkakunnalta sotiin lähteneiden joukko-osastojen muistomerkit. Jääkärimuistomerkin entiselle alueelle rakennettiin nykyinen koulukeskus, jonka aulassa vietettiin vuoden 2012 Finnentagin kahvitilaisuus. Jääkärimuistomerkin juhlaan uudelleenpaljastukseen 26.5. osallistui yhteensä 120 suomalaista, jääkäreitä ja heidän perheenjäseniään. Musiikista vastasi noin sadasta soittajasta koottu valkopaitainen nuorten puhallinorkesteri. Suomalaisten jääkärien kärjessä marssivat kenraali Vainio ja eversti **Walter Horn** takanaan suurta jääkärikunniamerkkiä edessään kantava jääkäryliluutnantti Aula. Jääkärien rivistöä seurasi pariin sataan noussut paikallisten osallistujien joukko. Tilaisuuteen osallistui runsaasti korkeita paikalli-

Jääkärimuistomerkin uudelleen paljastus 1955. Vasemmalla lippujen takana kenraali Väinö Vainio.

Helikopterikytyi ei ollut kenraali Vainiolle tavanomaisin matkustusmuoto.

sia virkamiehiä sekä saksalaisten veteraanijärjestöjen edustajia.

Soittokunta, kunniakomppania ja paraati vuonna 1958

Helmikuussa 1958 oli kulunut neljäkymmentä vuotta jääkärien saapumisesta Vaasaan. Finnentagia vietettiin näyttävästi. Bundeswehlerin soittokunta, kunniakomppania ja Suomesta saapuneet vieraat marssivat koottuna joukkona läpi taajaman Jääkärimuistomerkillä. Valokuvien perusteella marssivan osaston saattojoukko ylsi reilusti yli sadan osallistujan. Ehrenhainissa oli vankka yleisöjoukko. Ehrenhainin muistomerkeille, molemmat maailmansodat ja Jääkärimuistomerkki, oli asetettu Bundeswehlerin kunnivartiot. Finnentag oli saavuttanut tähän päivään jatkuneet perinteiset muotonsa.

Vuoden 1959 aikana vieraskirjaan ilmestyivät jääkärikenraalien **Väinö Valven** ja **Lennart Oeschin** nimet. Seuraavana vuonna 17.5.1960 on kenraali **Albert Puroman** perhe kuitannut kiitoksensa pariskunta Heinin vieraskirjaan. Viisitoista jääkäriä on 15.9.1963 kirjoittanut nimensä vieraskirjaan. Jääkärikenraalit **Valve** ja **Ekberg** ensimmäisinä ja jääkärimajuri **Mikko Pekki** kuitannut viimeisenä.

Finnentag 1965 vietettiin näyttävin seremonioiden. Bundeswehlerin ”suuri” soittokunta, täysivahvuinen

kunniakomppania ja monilukuisen sotilasasuisten joukko. Olihan tällöin vierähtänyt 50 vuotta jääkärien tulosta. Samana päivänä paljastettiin Kunnantalon, entisen koulutusleirin komendantin asunon pääsisäänkäynnin vieressä suomalaisista jääkäreistä kertova muistolaatta. Jääkärieversti **Walter Horn** ja jääkärieversti **Per Zilliacus** edustivat jääkäreitä. Tämän vuoden jälkeen everstit **Horn** ja **Zilliacus** olivat lähes vakiovieraita **Lockstedter Lagerin** perinnetilaisuuksissa. Vuoden 1968 Finnentagin kuvissa on ensimmäisen kerran mukana Suomen valtiovallan edustaja, Hampurin pääkonsuli **Lassila**.

Kesällä 1973 silloin jo **Hohenlockstedtiksi** muuttuneessa **Lockstedter Lagerissa** vieraili kahdentoista jääkärien joukko vanhimpanaan jääkärikenraali **Väinö Valve**. Jo varttuneeseen ikään ehtineille jääkäreille annettiin mahdollisuus tutustua panssarintorjuntahelikopteriin **Hungriger Wolffin** helikopterijoukko-osastossa. Kirjaan on saatu kuvat **Väinö Vainiosta** ja jääkärieverstilutnantti **Yrjö Könnistä** helikopterin kyydissä. **Könni** palveli useassa eri tehtävässä Suomen Ilmavoimissa. Yhdessä kuvassa hämmötää myös **Per Heinrichs**?

Vuodet vaativat veronsa

Käthe ja **Claus Heinin** vieraskirjan viimeiset kuvat ovat vuodelta 1979. Vuoden 1978 Finnentagin kuvassa on Jääkärietykistön **Killan** jäsenten vankka ja suoraryhtinen kuva. Työkimiesveteraanit ovat ryhmittyneet sepeleenlaskuun **Jääkärimuistomerkille**. Kuva voi olla esimerkkinä siitä, miten siviiliasussa ryhmitytään kunnioittamaan menneitten sukupolvien työtä itsenäisyytemme puolesta.

Eläinlääkäri, tohtori Claus Hein kuoli 13. lokakuuta 1959. Hänen puolisona **Käthe Hein** (os. **Schütt**) kuoli 27. tammikuuta 1980. Heinin pariskunnalla on aina oleva pysyvä paikka jääkärien historiassa. Kymmenien vuosien ystävyys syntyi nuorten jääkärien ja **Schüttin** perheen välille ja siirtyi **Käthe Schüttin** avioliiton myötä myös hänen miehelleen **Dr. Claus Heinille**. Ystävyys kesti sodat ja poliittiset myrskyt sekä syveni osapuolten ikääntymisen myötä. Perheen vieraskirja on tästä erinomaisena esimerkkinä.

Vieraskirja päättyy vuoteen 1979. **Dierek Heinin** kirja jatkuu otteilla sanomalehdistä ja Finnentagin kuvista tehtynä koosteena vuoteen 2010. Finnentagin 1980-luku tullaan selvittämään seuraavassa Parolen numerossa. Milloin Suomen

Jääkärietykistön Killan veteraanien uljas rivi 25.2.1978.

suurlähettiläs tai ensimmäinen aktiivisotilas asepuvussa osallistui juhlallisuuksiin tai kävi Hohenlockstedtissa?

Mitä vieraskirja kertoo meille Suomen ja Saksan suhteista?

Dierek Heinin kirja ei ole vain kertomus Finnentagin historiasta tai luettelo jääkärien nimiä ja vanhoja valokuvia. Kirja kertoo myös ajan poliittisista tilanteista ja niiden vaikutuksesta Finnentagin näkemyyteen tai näkymättömyyteen. Finnentag-perinteen alkuvuodet ajettiin sammutetuina lyhyin. Suomalaisten osallistuminen oli muutaman aktiivisen jääkäriin varassa. Paikalliset luottamushenkilöt ja pormestarit ovat mukana alusta alkaen. Saksan Jääkäriliiton edustus on myös läsnä eri tilaisuuksissa.

Suomalaisten edustus rajoittuu vuoteen 1968 saakka jääkäriin tai heidän perheenjäseniinsä. Suomen Hampurin pääkonsuli osallistui ensimmäisen kerran Finnentagin viettoon talvella 1968. Tämän jälkeen konsuli on vuosittain edustanut Suomen valtiovaltaa. Suomen puolustusvoimien edustajat ilmestyvät mukaan 1980-luvun lopussa. Suomen sotilasasiamiesten osallistumisesta löytyy kuvia vasta 1990-luvun alusta. Tuolloin presidentti **Koivisto** oli mitätöinyt Pariisin rauhansopimukseen kirjatun artiklan, jossa kiellettiin yhteydet ”Saksan asevoimiin”. Tämän jälkeen sotilasasiamiehet ovat vuosittain osallistuneet Finnentag-juhlallisuuksiin. Suomen suurlähettilään osallistumisesta ei Heinin kirjassa näy merkintöjä. Allekirjoittanut osallistui sotilasasiemiehenä seppeleenlaskuun Jääkärimuistomerkillä yhdessä suurlähettilään **Kai Heleniuksen** kanssa 25.2.1993. Suomi asetti lähettilään Saksan Liittotasavaltaan Bonniin vuonna 1974. Tuliko sotilasasiamies samanaikaisesti?

Kylmän sodan viiletessä 1970-luvun lopulla supistui myös Bundeswehriin näyttävä osallistuminen Finnentagin ohjelmaan. Soittokunta ei ole vakio ja kunniaosasto supistuu joukkueeseen. Kunniaosasto ja

kunniavartiot tulivat helikopterirykmentistä ”Hungriger Wolf”, kunnes rykmentti lakkautettiin 25.2.2004. Uusi aktiivisuuden kausi alkoi 1990-luvun alussa jatkuen edelleen. Suomen puolustusvoimien edustajien vierailut Finnentagin aikana ja myös muulloin ovat vakiintuneet muutama kymmeniä vuodessa. ”Museum am Wasserturmin” pysyvä jääkäriin näyttely vetää vuosittain 300–500 suomalaista matkailijaa ja myös Saksassa komennuksella liikkuvia suomalaisia sotilaita.

Puolustusvoimien johdon vierailut

Amiraali Kaskealan vierailuun mennessä vuonna 2005 korkein virassa oleva Hohenlockstedtissa juhlallisuuksiin osallistunut suomalainen sotilas oli jääkäriin raaliluutnantti, merivoimien komentaja Väinö Valve. Hän oli Suomen Puolustusvoimien delegaation ja jääkäriin valtuuskunnan johtaja Jääkärimuistomerkin paljastustilaisuudessa elokuussa 1939. Suomen Puolustusvoimien komentajan osallistuminen Finnentag-juhlallisuuksiin ja jääkäriin perinteiden vaalimiseen on Schleswig-Holsteinin osavaltiossa merkittävä tapahtuma. Saksan Jalkaväkiliiton kautta tieto leviää myös laajalle Saksan asevoimissa. Saksalainen sotilas ja myös siviili kunnioittaa suomalaisten tapaa vaalia vuosisatojen mittaisia sotilasperinteitään. Suomen puolustusvoimien komentajan osallistuminen jääkäriin perinteiden vaalimiseen on merkki jääkäriin perinnetyön ja jääkäriin elämäntyylin arvostuksesta Suomen puolustusvoimissa.

Jääkärisäätiön puheenjohtajana kiitän kaikkien jääkäriin perinnetyöhön osallistuvien puolesta amiraali Juhani Kaskealaa ja kenraali Ari Puheloista vierailuillanne Finnentag-juhlallisuuksissa jääkäriin perinnetyölle osoittamastanne tuesta. Suomalaisten jääkäriin muisto ja perinne on Hohenlockstedtissa kestänyt läpi kahden maailmansodan ja jyrkkien poliittisten muutosten ja selää vahvana edelleen.

Asko Kilpinen

JÄÄKÄRIPATSAS MYNNISSÄ

Jääkäriin kansliassa

saatavilla taas mustia metallisia jääkäriin pienoispatsaita hintaan 300 euroa. Sponsoreille tarkoitettuista numeroituista vihreistä patsaista tulee sopia kanslian kanssa puhelimitse tai sähköpostilla.

JÄÄKÄRIMARSSIN TAHDISSA

Tuskin olen ainoa tämän lehden lukija, jolle Jääkärimarssin kuuleminen saa aikaan hienon tunteen jo heti ensimmäisten tahtien aikana. Tämä koskee niin sävellystä kuin Heikki Nurmion loihtimia sanoja. Keskustelimme viime vuonna Parolen välityksellä tästä teemasta perusteellisesti kappaleen nimen osalta. Mielipiteitä satoi kansliaan ja lopputuloksena näyttää olevan, että näkemykset menivät melkoisesti ristiin. Arkistosta saattoi tarkistaa, että tämän marssin historiaa on käsitelty vuosien varrella noin kahdessakymmenessä lehden numerossa. Kaikki nimivaihtoehdot ovat olleet esillä. Selvää on että Nurmion alkuperäinen ”Suomen jääkärien marssi” hyvin pian sai kotimaassa yksinkertaisemman nimen Jääkärimarssi. Perinneyhdistyksen hallitus halusi vuoden ensimmäisessä kokouksessaan viheltää pelin poikki ja päätti suositella, että alkuperäisen nimen asemesta käytettäisiin vakiintunutta lyhyttä nimeä, iskevää Jääkärimarssia. Sävellyksen kuulemme jälleen viimeistään lippujuhlapäivänä Helsingissä pidettävässä paraatissa.

Kuten niin monta kertaa, pakolliset mutta samalla välttämättömät kokoontumiset ovat työllistäneet Perinneyhdistyksen ja sen osastojen väkeä. Kiitän kaikkia, jotka ovat panoksellaan auttaneet asioiden läpiviemisessä. Vuosikokous Tampereella ansaitsee järjestelyillään enemmän kuin kunniamaininnan.

Tänä vuonna Hohenlockstedtin Fintentag ei mennyt aivan päällekkäin vuosikokouksemme kanssa, joten molemmat tapahtumat saattoi sama henkilö kokea. Viime numerossa kerroimme Puolustusvoimain komentajan kenraali Ari Puhelaisen vierailusta jääkäri liikkeen syntysijoilla. Paljon jäi tuosta hienosta päivästä kuitenkin kirjoittamatta. Kaikki runsaat parisataa katselijaa ja kuulijaa edustivat useita suomalaisia ja saksalaisia tahoja, jotka jaksavat vuodesta toiseen kokoontua perinteiden äärelle. Tapahtumasta on tullut aidosti suomalais-saksalainen juhlatapahtuma, jossa teemat ja tapahtumat vaihtelevat. Meikäläisten puolella satakuntalaiset ansaitsevat ylimääräiset aplodit. Linja-auto, lentokone ja laiva

olivat käytössä ja johto oli jälleen kerran Paavo Peltolan varmoissa käsissä. Tällä kertaa mukana oli myös apteekkialan asiantuntemusta, mistä oli iloa vierailtaessa Hohenlockstedtin ainoassa teollisuuslaitoksessa. Satakuntalaiset kelpaavatkin järjestelyjen ansiosta muille osastoille malliksi. Sitä paitsi osastojen välinen yhteistyökin on mahdollista ja vastuullisia tehtäviä voi myös kierrättää!

Wasserturmin museoon kannattaa tutustua myös ”ruuhka-ajan” ulkopuolella, vaikkapa Saksaan suuntautuvan automatkan yhteydessä. Museonhoitajilla on siellä hyvin joustava lähestymistapa aukiolon suhteen, joten käyntiä voi todella suositella. Sieltä voi nuorempikin polvi aloittaa perinnetyönsä!

Kevätkaudelta voidaan aikakirjoihin merkitä Keski-Suomen osaston uuden lipun naulaaminen ja siunaaminen. Samoin tärkeisiin saavutuksiin kuuluu Kortesjärven 15. jääkäriseminaari. Tulevista tapahtumista todetaan Vaasan osaston hoitamat kesäpäivät elokuussa. Tässä lehdessä löytyvät tarpeelliset tiedot.

Tietynlainen niukkuus on talouspuolella päivän sana. Euroopan tasolla pelikenttä on aika sekaisin, mutta meillä yhdistyspuolellakin realiteetit on otettava huomioon. Suuria ja tarpeellisia hankintoja on tehty, jotta kanslian palvelutaso olisi riittävä. Samalla on säästettävä ja panostettava ykkösasioihin, joista tämä lehti on tärkein. Omatoimisuutta kaivataan ja siitä esimerkiksi kelpaavat pienoispatsoat. Niitä myymällä voivat osastot tukea niin Perinneyhdistystä kuin itseään. Myös tällä toiminta-alueella Satakunnan saavutuksista kannattaa ottaa malliksi. Itsestään selvää on, että jäsenhankinta hyödyttää sekä Perinneyhdistyksen taloutta että lisää aktiivisuutta itse toiminnassa.

Koko jäsenkunnalle ja kaikille tukijoille toivotan oikein hyvää kesäkautta!

Kari J Talvitie
varapuheenjohtaja

Perinneyhdistyksen naulan löi varapuheenjohtaja Kari J Talvitie. Toimitusta avusti rikosylikonstaapeli Erkki Mäntylä Jämsästä. Hän on jääkärikapteeni Johannes Mäntylän pojanpoika ja löi myös oman naulansa.

Keski-Suomen osaston lippu naulattiin Minkä vuoksi muista poiketen lippu on musta

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Keski-Suomen osasto sai oman lippunsa. Muista paikallisosastojen lipuista poiketen se on musta. Musta väriin perinneyhdistyksen johto suostui keskisuomalaisten sitkeän painostuksen jälkeen. Lipun naulaamistilaisuudessa osaston puheenjohtaja Martti Porvali perusteli vakuuttavasti, minkä vuoksi Keski-Suomen osaston lipun pitää olla kaikista muista osastoista poiketen musta.

Jääkäripioneerikomppanian suurin osa, jonka asevelvolliset kerättiin pääosin Jyväskylän suojeluskuntapiiristä, sijoitettiin XII Jääkäripataljoonaan. Maaliskuun 25. päivänä 1918 Jyväskylän Naisyhdistys luovutti pataljoonalle mustan leijonalipun. Lipun väri oli varmaan kysytty pataljoonan komentajalta Helge Savoniukselta. Saksan armeijassa ja länsimaisissa armeijoissa pioneerin väri oli musta. Lippu seurasi pataljoonaa sen lähtiessä 27.3. junalla kohti Tamperetta.

Tampereen valtauksen jälkeen pataljoona siirrettiin Karjalan kannakselle. Lippu seurasi pataljoonaa koko sen taistelujen tien ja ehti vielä toukokuun 16. päivän paraatiinkin Helsinkiin. Tuo musta leijonalippu

on vapaussodan ainoa pataljoonan lippu ja siten sotamuseomme arvokaimpia esineitä.

Armeijan uudelleen järjestelyssä 1918–19 pataljoonan pioneerit siirrettiin pääosin Pioneerikoulutuspataljoonaan, sitten Pioneeripataljoona 1:een ja Pioneeripataljoonaan. Lippu seurasi pioneereja ja sotien aikana se oli pioneerikoulutuskeskuksen lippuna. Sodan jälkeen perustettiin pioneerien kotiin Kymijoen rannalle Napaojan varrelle Pioneerirykmentti, joka peri lipun. Vuonna 1967 pioneerirykmentti hajotettiin ja perustettiin kaksi pioneeripataljoonaa. Musta leijonalippu annettiin Pioneerikoululle. Vuoden 1999 alusta Pioneerikoulu siirtyi Kouvolasta Keuruulle ja toi tietysti lippunsa mukanaan. Kymmenen vuotta olemassa ollut Keski-Suomen rykmentti muutettiin 2004 pioneerirykmentiksi ja musta leijonalippu siirtyi rykmentin lipuksi.

Keski-Suomen jääkäriperinteet liittyvät kiinteästi pioneerirykmenttiin. Jääkäripioneerikompaniassa oli monta keskisuomalaista, joista mainitsen vain everstit Knut Isak Solinin ja täällä maakunnassa ehkä tunnetuimman jääkäripioneerin Iivari Kaurasen. Iivari Kauranen oli

mukana niin Schmardenin taistelussa 25.7.1916 kuin Kalevankankaalla.

Tällä johdannolla olen halunnut pohjustaa niitä perusteluja, jotka me Keski-Suomen osaston jäsenet olemme perustelleet JP 27:n Perinneyhdistyksen hallitukselle, että me haluamme lipun, jonka heraldinen selitys kuuluu: ”Mustapohjaisessa kaksikielekkeisessä hapsuilla varustetussa lipussa on keskellä keltainen Jääkärikunniamerkin tunnus”.

Sille, miksi Keski-Suomen osaston lippu voi olla väreiltään muiden osastojen lipuista poikkeava, olen edellä esittänyt perustelut.

Musta lippu koristi myös kahvipöydän täytekakkua.

Viimeisen jääkärin viimeinen haastattelu

Tämä 22. helmikuuta 1992 tehty haastattelu saattaa olla viimeinen, mitä **Väinö Valve** antoi.

”1918 oli vapaussota, mutta valitettavasti siitä tuli myös kansalaisota”, toteaa Valve. Erityisesti Valvetta vaivasi vapaussodan jälkiselvitteily. Hän ei suvainnut oikeudenkäyntejä punaisia vastaan eikä heidän pitämistään pitkään pidätettynä Tammisaarella ja muualla. Heidät olisi hänen mielestään pitänyt päästää kotiin ja pitää oikeudenkäynnit myöhemmin – jos siihen olisi ollut syytä.

Tullessaan nimitetyksi Talvisodan aikana rannikkopuolustuksen komentajan tehtäviin ei kysytty hänen lupaansa. ”Olin näet ainoa ajateltavissa oleva henkilö tuohon tehtävään”, hän totesi virnistäen.

”Jos Suomi olisi ennen talvisotaa suostunut Molotovin vaatimuksiin, niin olisiko Neuvostoliitto vallannut Suomen?” Valve vastasi: ”No tietysti olisi vallannut, se oli selviö”. Syyskuussa 1940 venäläinen laivasto hyökkäsi, mutta olimme miehittäneet Ahvenanmaan. Tykkejäkin oli aika tavalla ja oli tehty linnoitustöitä. Ruotsi tarjoutui antamaan yhden tykistö patterin oppiakseen itse patteriston tekemisen.

Välirauhan aikana oli mm. Petsamon nikkelijuttu, matkustajakone Kalevan alas ampuminen Neuvostoliiton painostus jatkui kaikin tavoin. Mutta: ”Mitä ikinä vaan apua saatiin, niin se hyväksyttiin”.

Merivoimien menestyksen jatkosodassa Valve katsoi johtuneen laivaston ja rannikkotykistön hyvästä yhteistyöstä. Hän piti lujasti johdon käsissään, liikkui ahkerasti joukkonsa parissa ja osallistui myös kipeisiin yksityiskohtaisiin ratkaisuihin. Marski jätti hänelle kaikki sotatoimet merillä.

Kuinka **Marski** suhtautui sak-

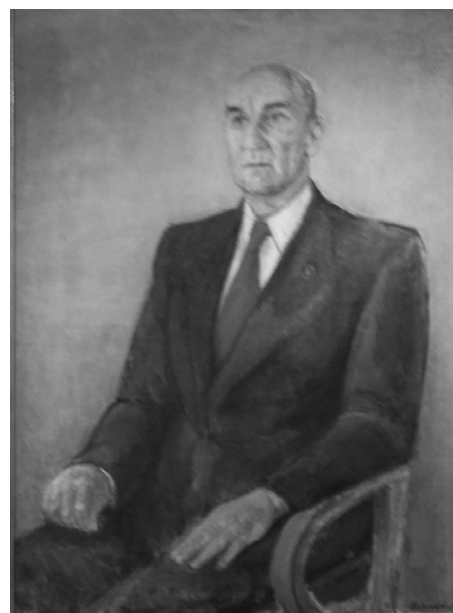
salaisiin? Välit olivat kunnioittavat puolin ja toisin. Saksalaisten tavoitteena oli, että suomalaiset katkaisivat Murmanskin rautatieradan, mutta sitä suomalaiset eivät tehneet.

Mikä käsitys Marskillä oli kenraali **Airosta**? Tosiasia on, että Marski johti sotaa ja Airo suunnitteli. Marskillä ei ollut yleisesikuntaupseerin koulutusta, mikä oli hänellä puute. Sitä korvasi erittäin paljon itsevarmuus. Kenraali **Talvela** oli Marskin suosikki. Hänellä oli kireät välit Airon kanssa. Talvela oli puhunut Valveelle sotatoimista ”Ei väliä mitä se maksaa”, tarkoittaen uhreja ja aineellisia menetyksiä.

Valve tuli **J. K. Paasikiven** II hallituksen puolustusministeriksi, kun kenraali Walden oli halvaantunut marraskuussa 1944. Valve joutui toteuttamaan välirauhansopimuksen mukaisesti armeijan kotiuttamisen sekä valvontakomission usein kohtuuttomat vaatimukset, esimerkiksi upseerien irtisanomiset.

Valveen oma sotilasura päättyi sitten valvontakomission epäluottamukseen. Komission puheenjohtaja **Andrei Zhdanov** vaati salaisiksi määrättyjä merikortteja, mutta niitä ei löytynyt, vaan ne ”olivat paremmassa tallessa” ja Valve erosi.

Marskin kehotuksesta Valve suostui Sotainvalidien veljesliiton puheenjohtajaksi 1943, koska järjestön johtoon oli saatava laajojen kansankerrosten luottamusta nauttiva kenraali. Hän toimi aktiivisesti myös Vapaussoturien huoltosäätiön johdossa. Hän vaikutti pitempään kuin kukaan muu Suomen ritarikuntien toimintaan. Vapaudenristin ritarikunnan kanslerina hän oli lähes neljäkymmentä vuotta, Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikuntien hallituksen jäsenenä kolmekymmentä vuotta. Täyden kenraalin arvoon Valve ylennettiin

Jääkärimuseossa Korttesjärvellä on entistetty Väinö Valveen työhuone. Sen seinällä riippuu Olavi Valavuoden vuonna 1955 maalaama kenraalin muotokuva.

puolustusvoimien lippujuhlapäivänä 1992, kun Suomi täytti 75 vuotta.

Valve seurasi tiiviisti viimeisiin päiviinsä asti puolustusvoimien kehitystä ja oli kiinnostunut myös maailmanpolitiikasta, erityisesti Venäjän osalta. Kysymykseen Suomen sotilaspoliittisesta asemasta Venäjän naapurina, kun Neuvostoliitto oli hajonnut, hän totesi: on oltava reaalinen. Naapuri käyttää aina kun on tilaisuus, tilaisuuden hyväkseen. Puolustusta on syytä vahvistaa. Se on aina paha naapuri. ”Venäjä on aina Venäjä”.

Erkki Nikkanen

Helsingin Sanomien Väinö Valveen kuolinpäivänä 27. maaliskuuta 1995 pääkirjoitus on paras analyysi, mitä Jääkäriliikkeestä on koskaan tehty. Näin luonnehtii Asko Kilpinen oheista HS:n tekstiä. Kilpinen sanoo usein siteeraavansa sitä. Tekstin on kirjoittanut HS:n kolumnisti Olli Kivinen. Hän oli sukua Väinö Valveelle vaimonsa Outin kautta, jonka tädin mies kenraali oli. Kivinen on JP27:n perinneyhdistyksen jäsen.

Pääkirjoitukset maanantaina 27. maaliskuuta 1995

Jääkäreiden perintö vakuuttaa nykyaikanakin

VUOSIEN kuluminen ja historian käännekohtien aikaisempaa selkeämpi erittely ovat lopettaneet pääosan niistä intohimoista, jotka aikaisemmin leimasivat keskustelua jääkäriликkeestä. Kun Jääkäripataljoona 27:n viimeinen jääkäri on kuollut, kansakunta on valmis myöntämään, että jääkärit muodostivat kansallisen itsenäisyystaistelun ytimen sisällissodassa ja toisen maailmansodan aikana, ja heidän saavutuksiaan voi verrata mihin tahansa menestyneen vapautusarmeijan työhön.

Jääkäriликke sai alkunsa ensimmäisen maailmansodan kuluessa vuoden 1914 syksyllä, kun venäläiset ryhtyivät uusiin venäläistämistoimiin ja innokkaimmat isänmaanystävät päätyivät uskomaan, ettei itsenäisyyttä saada ilman sotilaallista voimaa. Kaikkiaan 1896 suomalaista siirtyi sodan aikana Saksaan sotilaskoulutukseen. Venäläisviranomaisen mielissä he olivat rikollisia, ja monet maanmiehetkin suhtautuivat heihin kielteisesti. Henkilökohtaiset uhraukset olivat merkittäviä, ja kotiinpaluun teki mahdolliseksi vain unelmien toteutuminen.

Jääkäreiden pääjoukon siirtyminen Suomeen alkuvuonna 1918 ratkaisi sisällissodan punaisten tappioksi. Sota oli pettymys monelle jääkärielle, koska he joutuivat johtamaan taisteluita maanmiehiään vastaan, jotka olivat yhteistyössä venäläisten kanssa. Haavojen arpeutumisesta kertoo myös se, että nykyään voidaan kiihottomasti käsitellä liikkeen juhla-ilmeen pitkästä sopimatonta tosiasiaa, että noin 500 heistä jäi Saksaan, ja osa heistä kieltäytyi taistelemasta maanmiehiään vastaan.

Sota johti kostoteloituksiin, pitkään jatkuneeseen vankileirikurjuuteen ja kansalliseen hajaantumukseen. Päävastuu lankeaa muille kuin jääkäreille. Heidän osuutensa jälkiselvittelyissä oli varsin pieni verrattuna erilaisiin paikallispäällikköihin ja Venäjällä palvelleisiin upseereihin. Jääkäri liikkeen historian kannalta on sattuvaa, että pisimpään elänyt jääkäri, tänään siunattava jääkärikenraali Väinö Valve kuului maltillisiin ammattisotilaisiin.

Jääkärit antoivat ratkaisevan panoksen itsenä-

sen Suomen puolustusvoimien rakentamiseen. Jääkärit pysyttelivät pääsääntöisesti syrjässä 1930-luvun oikeistolaisesta liikehdinnästä ja osallistuivat velvollisuutensa mukaan kapinayrityksen kukistamiseen.

Jääkäreiden elämäntyön todellinen täyttymys nähtiin talvi- ja jatkosodan aikana. He olivat taas keskeisissä asemissa ja pääsivät marsalkka Mannerheimin alaisuudessa johtamaan koko kansakunnan armeijaa ulkoista vihollista vastaan. Sodan itsenäisyyden puolesta kääntyivät tärkeiksi torjuntavoitoksi, eikä maata miehitetty. Vasta viime vuosina on kaikille selvinnyt, miltä Suomi tämän johdosta säästy.

Jääkäri liikkeen historia opettaa myös suhteellisuuden tajua ja vaikeuksista selviämistä, jolla on merkitystä nyt ja vastaisuudessa. Itsenäinen, vauras Suomi on arvostettu vaikuttaja maailmanyhteisössä. Jääkäri liikkeen perintö on selväsana: Luottamus Suomen tulevaisuuteen itsenäisenä ja vapaana valtiona, horjumaton usko tämän asian oikeutukseen ja voittoon silloinkin, kun kaikki näyttää toivottomalta, sekä tahto ja uskallus taistella kaikissa tilanteissa näiden päämäärien puolesta. Se on kestävä kivijalka tänäänkin.

PEKKA VISURI:

Esitettyä vahvuutta alemmas ei pitäisi enää mennä Näin sodanajan vahvuutta on supistettu

Suomen sodanajan vahvuus on Spysynyt huomattavan korkeana vielä pitkään kylmän sodan päättymisen jälkeen. Puolustusvoimauudistuksessa esitetty vahvuuden supistaminen ei ratkaisevasti heikennä puolustuskykyä, katsoo valtiotieteen tohtori, eversti evp **Pekka Visuri**.

Suomen alueellista puolustusjärjestelmää ryhdyttiin rakentamaan vuodesta 1966. Oppiin kuului, että miehiä tarvittiin paljon koko maan puolustamiseen. Ikäluokatkin olivat suuria ja maahan rakennettiin uusia kasarmeja asevelvollisten kouluttamiseen.

Vuonna 1972 sodanajan joukkojen kokonaisvahvuuteen laskettiin 580 000 miestä. Näistä parhaiten varusteltuihin suojajoukkoihin lukeutui 250 000. Heille pystyttiin jakamaan toisen maailmansodan jälkeinen aseistus.

– Tuolloin ajateltiin, että vaikka vain puolelle joukoista pystyttiin takaamaan ajanmukainen varustus, kannatti suurta joukkoa kuitenkin pitää liikekannallepanovalmiudessa, koska aseita on helpompi hankkia kuin sotilaita, Visuri sanoo.

Kotimaisen teollisuuden tuotantokyky oli hyvä, ja sotamateriaalin tuotanto olisi kyetty polkaisemaan käyntiin parissa kuukaudessa. Siksi häntäpäin joukoistakin haluttiin pitää kiinni.

Puolustusvoimissa oli silti jo tuoloin ristivetoa kahden suuntauksen välillä: toiset halusivat isoja miesvahvuuksia vaikka huonomminkin varusteltuna, toiset olisivat keskittäneet voimavarat pienempiin paremmin varusteltuihin joukkoihin.

Jälkimmäinen suuntaus sai tukea poliitikoiltakin, ja vuonna 1981 kolmas parlamentaarinen puolustuskomitea suositteli varustelussa etusijan antamista suojajoukoille päävoimien kustannuksella.

Kylmän sodan lähentyessä loppuun tehtiin 1990 inventaario puo-

Tässä vaiheessa SA-vahvuus oli 350 000. Panssaritorjuntakomppanian raskassinkojoukkue liikkeellä, Kuva Puolustusvoimat.

lustusvoimien voimavaroista ja suorituskyvystä. Reservissä oli tuoloin varattuna noin 700 000 miestä, joista hieman yli 500 000 oli sijoitettu perustettaviin sodanajan joukkoihin.

Materiaalitalanne arvioitiin verraten heikoksi: rynnäkkökiväärin riittivät hieman yli puolelle ja lopuille olisi jaettu toisessa maailmansodassa mukana olleita aseita. Suomi kuitenkin piti kiinni suuresta sodanajan vahvuudesta. Turvallisuustilanne oli epävakaa Neuvostoliiton hajottua ja tilanteen kehitystä haluttiin seurata.

Saksan kaupoilla hankittiin aikalisää

1990-luvun alkupuolella Suomi hankki niin sanotuilla Saksan kaupoilla runsaasti käyttökelpoista maavoimien varustusta.

– Tämä antoi mahdollisuuden ylläpitää isoja joukkoja. Aikalisää tuli jopa 10–15 vuotta, Visuri arvioi. 1990-luvun lopulla Suomen joukot olivat historiallista huipputasoa: Hornet-hävittäjät oli hankittu ja maavoimien joukot varusteltu Saksan ylijäämämaterialilla sekä neuvostoaseilla.

Puolen miljoonan miehen armeijalta alkoi Visurin mukaan kuitenkin pettää pohja: tällaista joukkoa ei olisi tulevaisuudessa enää varaa varustaa, muutkaan maat eivät ylläpitäneet yh-

tä isoja joukkoja eikä määrälle enää ollut turvallisuustilanteesta lähtevää tarvetta.

Niinpä Suomenkin joukkojen vahvuutta nähtiin tarpeelliseksi supistaa. Vuoden 1997 selonteossa kokonaisvahvuus oli 540 000, jota suunniteltiin vähennettäväksi 110 000:llä poistamalla heikoimmin varustellut prikaatit.

Seuraavassa, vuoden 2001 selonteossa määriteltiin, että enimmäisvahvuutta lasketaan 350 000 henkeen vuoden 2008 loppuun mennessä. Supistusten myötä maavoimien prikaatien määrä laski 27 prikaatista (1997) ensin 22:een (2001) ja lopulta yhteentoista (2008).

Miksi määrää piti ryhtyä vähentämään, kun joukot 90-luvun lopulla viimein oli asiallisesti varustettu?

– Aseistus oli kyllä kunnossa, mutta muu varustepuoli alkoi olla riittämätöntä. Ei ollut mahdollista varustaa niin suuria joukkoja uusilla ajoneuvoilla ja viestivälineillä. Nähtiin, että vahvuutta oli pakko viedä alaspäin. Sodanuhka oli vähentynyt Euroopan tilanteen vakiinnuttua, mutta Suomi muodosti yhä poikkeuksen suurilla joukoillaan, Visuri sanoo.

– Vielä kymmenen vuotta kylmän sodan päättymisen jälkeen Suomessa oli vielä entisenlaiset joukot. Puolustusbudjetti oli 1,7–1,9 prosenttia

Vaikka SA-vahvuus laskeekin 250 000, tarvitaan uusia upseereita. Kadetit marssilla nimitystilaisuuteen. Kuva Puolustusvoimat.

BKT:sta, oheiskuluineen lähempänä kahta. Oli vaikea perustella, miksi tällaista tasoa ylläpidetään.

”Täsmällinen luku on monen tekijän summa”

Sodanajan vahvuutta on viety loivasti alaspäin 90-luvun lopulta lähtien. Visuri ei pidä mielekkäänä nykyisen vahvuuden vertaamista edellisiin Suomen käymiin sotiin.

– Jos käytäisiin toista maailmansotaa uudestaan, siihen ei riitä puoli miljoonaakaan miestä. Mutta ei tällaisia joukkoja ole enää kenelläkään.

Käsitys sodan kuvasta on muuttunut.

Puolustusvoimauudistuksessa sodanajan joukkojen kooksi on esitetty 230 000:ta. Visuri pitää määrää riittävänä, jos joukot kyetään varustamaan ja ylläpitämään. Määrä on suuri myös nykyisen Euroopan mittakaavassa: esimerkiksi 80 miljoonaan asukkaan Saksaa puolustaa samansuuruinen sodanajan joukko.

Joukkojen pienentämiseen on myös teknisiä syitä: tekninen kehitys on vähentänyt ihmisvoiman tarvetta joka alalla. Suomenkin armeijasta ovat kadonneet esimerkiksi hevosmiehet, joita sodassa tarvittiin 70 000.

– Tärkeä kysymys on, kuinka pitkälle tässä voidaan mennä. Suomessa on oltu aika varovaisia.

Oman maan puolustamisen säilyessä päätehtävänä on mahdollista ylläpitää suurta joukkoa: tarvitaan paljon väkeä, jonka varustetaso voi olla heikompi kuin ulkomaan tehtävissä.

Paljonko miesvahvuutta sitten tarvitaan Suomen alueen puolustamiseen? Visurin mukaan ehdotonta rajaa ei ole, vaan voima täytyy aina suhteuttaa tilanteeseen ja ympäristöön.

– Alueellisessa puolustuksessa vahvuuksia ei kannata viedä liian alas. Mieluummin 230 000:n päälle kuin sen alle. Alueellinen puolustus edellyttää kohtuullisen suuria joukkoja, mutta täsmällinen luku on monen tekijän summa.

Kirjoitus on aiemmin julkaistu Reserviläinen-lehdessä. Parole julkaisee artikkelin sen kirjoittajan, päätoimittaja Merva Brolan luvalla.

JOUKKOJEN KOKOONPANOJA ERI VUOSILTA

1972: SA-vahvuus 580 000

Rauhanajan joukot 40 000
 Vahvennetut rauhanajan joukot 140 000
 Suojajoukot yhteensä 250 000
 Päävoimat noin 300 000
 Kokonaisvahvuus 580 000, joista noin 50 000 SA-joukkoihin sijoittamatonta ”varalisää”

1990: SA-vahvuus noin 500 000

Kantajoukot (vahvennetut rauhanajan joukot) 60 000
 Suojajoukot yhteensä 270 000
 Pääjoukot 230 000
 SA-joukkojen kokonaisvahvuus noin 500 000, varattu reservi noin 700 000

2008: SA-vahvuus 350 000

Maavoimat 265 000
 - operatiiviset joukot 50 000
 - alueelliset joukot 215 000
 Merivoimat 30 000
 Ilmavoimat 35 000
 RajavartiolaITOS 10 000

1950-luvulla SA-vahvuus oli 580 000. Kalusto olisi ollut kokonaan toisen maailmansodan perintöä.

RESERVI JA SA-VAHVUUS ERI ASIOITA

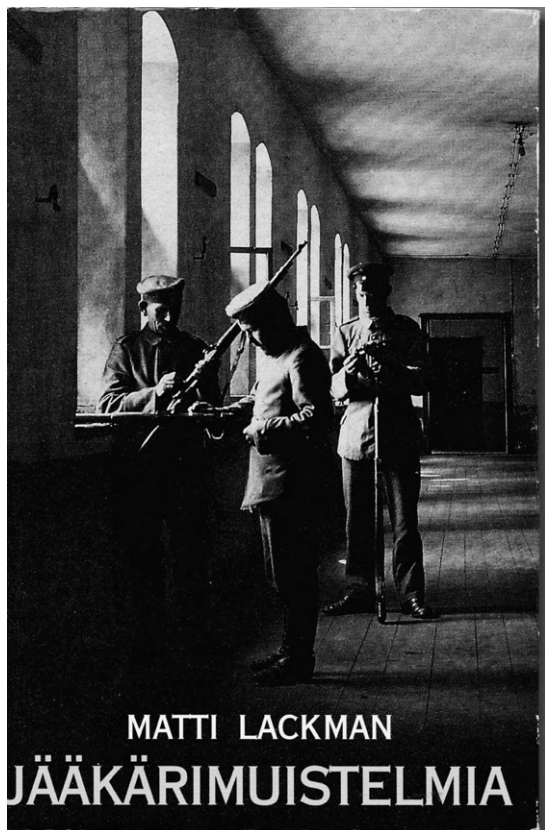
■ Julkisuudessa on käytetty käsitettä reservi, kun on tarkoitettu sodanajan vahvuutta. Kyseessä on kuitenkin eri asia. Suomessa reserviin kuuluvat asepalveluksen suorittaneet upseerit ja aliupseerit 60-vuotiaiksi ja miehistön jäsenet 50-vuotiaiksi.

Sodanaikana perustettaviin joukkoihin heistä on sijoitettu tätä nykyä 350 000. Aseellisen koulutuksen saaneita reserviläisiä on kuitenkin huomattavasti tätä suurempi määrä.

Esimerkiksi aiemman noin 500 000 hengen sodanajan joukkoja varten laskettiin tarvittavan noin 700 000 hengen reservi.

Lisäksi varareserviin kuuluu 50–60-vuotias miehistö, rauhan aikana palveluksesta vapautetut sekä asevelvolliset, jotka eivät vielä ole astuneet palvelukseen.

Punaupseereiksi loikkasi 12 suomalaisjääkäriä

MATTI LACKMAN

JÄÄKÄRIMUISTEMIA

Matti Lackmanin kirja ”Jääkärimuistelmia” keskittyy jääkäripataljoonan vasemmistolaisiin jäseniin.

Markku Salomaa

Kirjoittaja on Itä-Suomen yliopiston (UEF) Euroopan sotahistorian dosentti ja Burapha Universityn (BUU) vierailuva strategian professori

Ei ole tuntunut kovinkaan muodikkaalta perehtyä niiden jääkärien vaiheisiin, jotka vakuumuksensa vuoksi jäivät tai jätettiin Saksaan 1918. Mielestäni asiasta voi ja jo pitääkin kirjoittaa, koska todellisuuden pitää kestää totuus. Satuini löytämään EK:n mapit ”punaisista jääkäreistä” tehdessäni omaa väitöskirjaani (Punaupseerit, WSOY 1992). Etsivän Keskuspoliisin ja Valtiollisen Poliisin arkistot olivat silloin vielä Suojelupoliisin alaisia ja salaisia, mutta minulle ne aukesivat opetusministeri Gustav Björkstrandin poikkeusluvalla 15. lokakuuta 1985. Tietty varovaisuus on paikallaan, ja erityisesti siksi, että EK:n ja VALPO:n keräämiin aineistoihin sisältyy epätarkkuuksia ja ilmeisiä virheitäkin. Yksilöihin voidaan epäillä aiheettakin, mutta oli niitäkin, joille kommunismi oli elämäkatsomuksellinen valinta.

Tulee ottaa huomioon, että jääkärien alkuperäinen sosiaalinen jakauma vastasi pitkälle Suomen kansan sosiaalista jakaumaa ja sosialidemokraatteja pyrittiin nimenomaan värväämään joukkoon. Siksi jääkärien riveissä ilmeni myös erilaisia poliittisia ja muita virtauksia sekä kovia sisäisiä henkilöriitoja. Alkuperäinen jääkärijoukko oli hyvin heterogeeninen, vaikka Suomeen palanneet muodostivatkin homogeenisen joukon.

Myöhempi kotimaisen sotahistorian ”lyhyt oppikurssi” on tehnyt heistä yksimielisen legendan, jopa myytin. Kaikkien elämä ei kuitenkaan kulkenut legendan mukaan. Kokonaiskuva on moniulotteisempi ja värikkäämpi. Artikkelin loppuosan elämäntarinat on valikoitu yksinkertaisesti sillä perusteella, että näistä henkilöistä oli tämän tekijälle kertynyt valokuvia eri arkistoista.

Vuoden 1918 sodan omalaatuisiin piirteisiin lukeutuu suomalaisen jää-

käriliikkeen jakautuminen valkosiin ja punaisiin jo ennen Suomeen paluuta. Yhteensä 34–106 jääkärien kohtalot vuodelta 1918 ovat enemmän tai vähemmän auki, tai ainakin ristiriitaisia, mutta heistä tiedetään, että osa heistä jäi omaehtoisesti tai jätettiin pois pääjoukosta, mihin syitä olivat sotaväsymys, pasifismi, haluttomuus taistella työläisiä vastaan ja sosialismin kannatus eivätkä kaikki palanneet myöhemminkään Suomeen – ainakaan suoraan.

Ainakin 28 näistä oli kommunisteja ja 12 heistä jopa loikkasi punaarmeijaan ja päätyi punaupseereiksi. Näitä syitä on sittemmin tutkinut tarkemmin dosentti Matti Lackman, jolta ilmestyi aiheesta kirja nimeltä Jääkärimuistelmia (Otava, Keuruu 1994). Työläisjääkärit olivat hyvin organisoituneet, mutta Suomen punaisten puolelle heistä ei päässyt 1918 yhtään. Tässä mielessä mielellään punaisiksi todettujen jääkärien eristäminen onnistui ja vuoden 1918 taisteluissa punakaarteja eivät johtaneet punaiset jääkärit.

Maanpetoksellista kaikki

Kommunistien riveihin loikanneita on ymmärrettävästä syystä paheksuttu, mutta juridiselta kannalta rikos oli sama kuin muillakin jääkäreillä ajanjaksona, joka alkoi ensimmäisten jääkärien saapuessa Saksaan helmikuussa 1915 ja päättyi jouluun lopussa 1917, kun Venäjän kansankomissaarien neuvosto tunnusti Suomen itsenäisyyden.

Nimittäin vuoden 1734 ”Pahaenteon kaaren” neljännen luvun mukaan ”Petoxesta waldacunda watan” vieraan vallan puolelle maanpetoksellisesti asettuneet ja aseelliseen valtiojärjestelmän vastaiseen toimintaan osallistuneet syyllistyivät rikokseen, joka tuli rangaista kuolemantuomiolla. Saksan keisarikunnan aloitettua sotatoimet Venäjän keisarikuntaa vastaan, myös Suomi julistettiin sotatilaan 31. heinäkuuta 1914. Juuri Saksan puolelle asettumisen olisi käsitelty erityisen raskauttavaksi asianhaaraksi. Tosiasiassa kuolemantuomioita ei jaettu, vaikka jääkäreitä jäi kiinni.

Vuoden 1734 laissa määrättiin lisäksi sama rangaistus niille, jotka olivat maanpettureiden kanssa ”samasa juonesa ja aicomuxesa”, mikä koski siis jääkärivärväireitä. Laki oli itse asiassa voimassa jääkäreiden pääjoukon palatessa Suomeen, mutta sitä ei luonnollisesti enää sovellettu. Saman lain 3.§:ssä todettiin, että ”Jos jocu tietä sencaldaisia petollisia juonia hanckeisa olewan, ja ei niytä poispoista; nijn paljo cuin hän taita ja woi, eli aicanas ei ilmoita; olcon myös saman rangaistuxen alla”.

Tämä oli kuitenkin valkoisten vaihtoehtona, jos venäläisten valta olisi säilynyt. Kenties tämä mahdollisuus mielessä ylipäällikkö C.G.E.Mannerheim antoi Vaasassa 30. tammikuuta 1918 julistuksessa ”Venäjän urhoollisille sotureille”, missä sanottiin: ”Minun päällikkyyteni alaiset, itsenäisen Suomen tasavallan talonpoikaisjoukot eivät sodi Venäjää vastaan, vaan ovat nousseet suojaamaan vapautta ja laillista hallitusta, sekä säälimättä kukistamaan niitä huligaani- ja rosvojoukkoja, jotka julkisesti uhkaavat maan laillista järjestystä ja omaisuutta...”

Kaikista Saksaan lähteneistä 1897 jääkäristä yhteensä 1261 jääkäriä (66,5 %) palasi Suomeen ennen sotaa tai sen aikana kahdessa pääerässä ja osallistui sotatoimiin valkoisten puolella. Saksassa ja sen itärintamalla oli kaatunut, menehtynyt tauteihin tai kuollut muista syistä 79 jääkäriä. Kadonneita, karanneita tai vihollisen puolelle loikanneita, oli muutama kymmenen.

Lackmanin sittemmin Sisällissodan pikkujättiläisessä (WSOY, Porvoo 2009) julkaisemien tarkentuneiden tietojen mukaan sodan jälkeen palasi kotimaahan vielä 451 (23,8 %) jääkäriä, joista viimeisimmät vasta 1919 ja 1920. Jääkäreiden ”hukkaprocentti” oli täten varsin suuri. Voidaan silti olettaa, että jopa 602 jääkäriä jäi joko omaehtoisesti tai jätettiin Saksaan, kun pääjoukko siirrettiin Suomeen.

Sosiaaliset taustat selittävät

Puolustusvoimien myöhempien tutkimusten ansiosta tiedämme, että

kaikista jääkäristä oli maalaiskodeista 648 (34,2 %) ja työläiskodeista 497 (26,2 %) eli yhteensä 1145 (60,4 %). Saksaan lähtijöistä ilmoitti 563 (29,7 %) omaksi ammatikseen ”työläinen”. ”Maanviljelijäksi” ilmoittautui 259 (13,7 %) ja ”merimieheksi” 138 (7,3 %). Kaikista jääkäreistä 946 (49,9 %) ilmoitti käyneensä vain kansakoulun joko kokonaan tai osittain ja 366 (19,3 %) ilmoitti jättäneensä sen joko kokonaan tai osaksi suorittamatta. Ylioppilaita oli joukossa 270 (14,2 %) ja akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 52 (2,7 %).

Kovimman linjan sosialidemokraatit olisivatkin halunneet siirtyä Suomen punaisen kaartin palvelukseen, mikä ei sopinut jääkäriliikkeen tehtävään. Siksi kaikki vähänkin punaisille sympatiaa osoittaneet jätettiin Saksaan työpalveluun. Suurin osa palasi kyllä sodan jälkeen lopulta Suomeen, mutta oli niitäkin, jotka loikkasivat puna-armeijan riveihin. Poikkeuksetta he saivat Neuvostoliitossa punaupseerikoulutuksen. Punaisiksi epäiltyjen ja todettujen motiiveista on kertynyt kohtalaisen paljon aineistoa EK:n ja VALPO:n arkistoon.

Viranomaisten vuosilta 1919-48 olevien tietojen mukaan (XXXIII 20 ”Punaiset jääkärit”) kaikkiaan 28 jääkäriä olisi ollut tavalla tai toisella mukana Suomen Kommunistisen Puolueen toiminnassa joko Suomesa tai Neuvostoliitossa. He saapuivat marras-joulukuussa 1918 Trelleborgin ja Tukholman kautta Turkuun.

Osa heistä oli juuri niitä, joita ei poliittisen epäluotettavuuden vuoksi laskettu pääjoukon mukana Suomeen. Näkyvin työväenaatteen edustaja oli jääkäri Karl Rydman, joka harjoitti innokkaasti toveriensa keskuudessa propagandaa Suomen punaisen kaartin hyväksi, vaikka tunnetuin punainen jääkäri oli veratien hiljainen Leo Mäkelin, joka internoitiin omasta pyynnöstään Vaasassa. Hyvästellessään Berliinissä Suomen sotaan lähtijöitä Rydman lausui: ”Muistakaa nyt ketä vastaan Suomessa aseenne nostatte”.

Monet punaisista jääkäreistä olivat toimineet työväenjärjestöissä jo ennen Saksaan lähtöä ja heille

”partiolaiskurssit” olivat osoittautuneet suureksi pettymykseksi. Osa heistä oli kieltäytynyt rintamapalveluksesta ja siksi joutunut vuonna 1916 itärintamalta Bahrenfeldin rangaistusleirille. Heidät laskettiin sittemmin vuonna 1917 leirin lakkauttamisen jälkeen Saksaan siviilityöhön.

He olivat jääneet kuka mistäkin syystä Saksaan, mutta kun vallankumous puhkesi Saksassa, uusi sosialidemokraattinen hallitus toimitti ulkomaiset työläiset pois maasta. He olivat työläisiä, syntyisin työläiskodeista, käyneet yleensä rippikoulun ja kansakoulun sekä alkuperäiseltä taustaltaan sosialidemokraatteja.

Kommunistisia jääkäreitä

Suomeen paluun jälkeen aktiivisin SKP:läinen lieni jääkäri Muisto Elomaa. Puna-armeijaan loikanneista huomattavimman sotilasuran loi Heikki Repo. Näitä loikkareita EK laski olleen yhteensä 12 jääkäriä, joiden lista oli EK:n mukaan seuraava:

Järventaus, Petter
Kaiholan, Kaarlo Alfred
Kainulainen, Viljo Martti
Kesälahti, Asser Ollinpoika
Kiiskilä, Frans Esanpoika
Kumpulainen, Pekka Aleksanderinpoika
Kvick, Emil Annanpoika
Mäkelin, Leo Yrjönpoika
Pettersson, Felix Ferdinand
Repo, Heikki Feodor
Rissanen, Eino Valdemar
Sipola, Kaarlo Johannes

Heihin tulee lisätä vielä 13. loikkarijääkäri; Syväjärvi, Vilho Johannes. Hän tosin loikkasi vasta 1932 eikä palvelut puna-armeijassa ja joutui varsin pian vangituksi ja tuli lopulta teloitetuksi J. V. Stalinin puhdistuksissa. Neuvostoliittoon jäivät myös Kaihola, Kainulainen, Kesälahti, Kiiskilä, Mäkelin, Repo ja Rissanen. Kaihola kuoli Neuvostoliitossa sukupuolitautiin 1920, Kainulainen puhdistettiin 1937-38, Kesälahti kuoli sairauskohtaukseen 1921, Kiiskilä puhdistettiin 1937-38, Mäkelin joutui puhdistustoimien

kohteeksi mutta selvisi, Repo teloitettiin 1935 Moskovassa ja Rissanen hukkuu Äänisjärveen 1934. Suomeen palasivat ja itsensä laillistivat Järventausta, Kumpulainen, Kvick, Pettersson ja Sipola. Palanneista osa toimi jopa kaupan ja elinkeinoelämän johdotehtävissä.

Muita EK:n SKP:läisiksi eri syistä epäilemiä olivat ainakin seuraavat 23 jääkäriä, joista osa myös varmuudella oli kommunisteja – osa sen sijaan yhtä varmasti ei:

Ahmala, Otto Johannes
Elomaa, Muisto Johannes
Hautamäki, Antti S.
Henttinen, Juho Esanpoika
Hyvärinen, Väinö Emil
Jatkola, Toivo Johannes
Jauhiainen, Arvid
Kemppainen, Juho
Kärkkäinen, Sem Henrik
Kästämä, Artturi Leonard
Lagerqvist, Teodor Oskar
Lahti, Johan Alfred
Laiti, Jussi
Niiranen, Lauri Vilhelm
Olenius, Oiva
Piiipponen, Toivo Aleksander
Poltto, Fredrik Aleksander
Rydman, Karl Emil
Sippola, Edvin Abraham
Tamminen, Johannes
Tenhunen, Juho Heikki
Vuoksi, Kustaa

Lisäksi ns. työläisjääkäreiden toimintaan osallistui 23. jääkäri ”Söderberg” eli peitenimeä ”Wilhelm Söderberg” käyttänyt jääkäri, jonka oikea nimi oli Suvirinne, Armas Toivo Vilho. Hän oli palvellut Venäjän armeijassa aina vuoden 1915 lopulle, kunnes värväytyi jääkäriksi.

Kytkeytyviä elämänkohtaloita

Kysymys jääkäriliikkeen eri virtauksista herätti jo aikalaishuomiotakin, mistä osoituksena esitetään seuraavassa etsivä Eino Pallarin raportti Oulusta EK:n pääosastolle, mikä sisältyy jääkäri Leo Yrjönpoika Mäkelinin mappiin (EK-VALPO Hmp. 200). Kommunistien toimintaan ajautuneiden motiivit ovat voineet olla myös hyvin vaihtelevat.

Leo Mäkelinin ratkaisu ei tule ymmärrettäväksi, ellei samalla esitetä hänen veljensä Yrjö Yrjönpoika Mäkelinin ratkaisua ja elämäntapaansa, vaikka jälkimmäinen ei puolestaan ollutkaan jääkäri. Leo yksinkertaisesti seurasi nuoremman veljensä esikuvaa ja jälkiä.

Jääkäri Emil Kvickin elämä ja kohtalo puolestaan kiertyivät niin kiinteästi hänen punaupseeriystäväänsä Kustaa Styckin vaiheisiin, että myös jälkimmäisen elämäntarina on esitettävä, vaikka tämä ei ollut jääkäri. Heidät ajoi yhteen tyytymättömyys palveluun puna-armeijassa ja halu tehdä liiketoimia salakuljetuksella.

”EK:n pääosastolle.

Koittanee joskus maailmassa aika, jolloin historioitsijat ryhtyvät tutkimaan barrikaadin toisellakin puolella työskennelleiden, vaikutusvaltaisten henkilöiden elämää ja elämäntarinaa. Muistan kerran joutuneeni tässä mielessä lähettämään Rovaniemeltä tiedot Janne Myrskyläisestä pääosastolle.

Minulla on vuosia painanut mielessäni Yrjö Mäkelinin kotietsinnästä 3.8.1923 tavattu kirjepinkka, joka oli sidottu punaisella silkkinauhalla ja rusetin kohtaan kiinnitetty Leo Mäkelinin jääkärimerkki, jonka maamme naiset jääkäreille antoivat. Kirjepinkassa oli Yrjö ja Leo Mäkelinin kirjeenvaihto Saksaan ja oli se suorastaan liikuttavan isänmaallinen ja Yrjö Mäkelinin puolelta rohkaiseva. Kirjepinkka on hävinnyt, enkä ole saanut tietää, minne se on joutunut.

Oulussa 25.4.1930
EINO PALLARI”

Punaupseerielämäkertoja

Kvick, Emil Annanpoika:

Ent. jääkäri ja SA:n korpraali Pielavedeltä. Syntynyt 30.6.1898. Karkasi Suomen armeijasta palveluksessa Salmin Rajakonnussa kk-ryhmän johtajana Neuvosto-Venäjälle heinäkuussa 1919. Osallistui puna-armeijan 6. suomalaisen rykmentin pioneeri- ja kk-joukoissa taisteluihin Karjalassa ja haavoittui Muur-

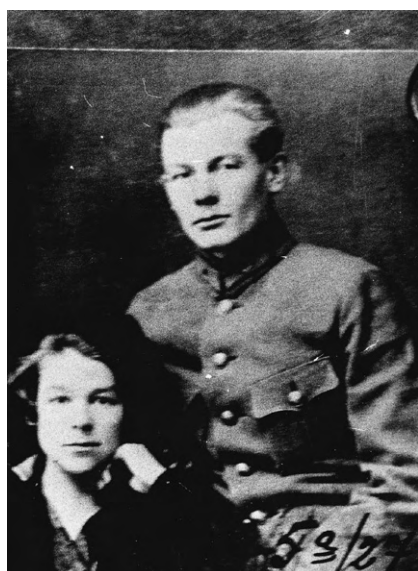
Punaupseerit ja salakuljettajat Kustaa Adolf Styck ja Emil Kvick. Styck pidätettiin Suomessa 1924 ja sai tuomion valtiopetoksen valmistelusta. Vapauduttuaan työskenteli metallimiehenä. Niinikään Kvick palasi Suomeen sai tuomion valtiopetoksen valmistelusta. Oli talvisodassa taistelulähetinä JR52:ssa Toimi myöhemmin mm puutavara-kauppiaana ja kunnallisissa luottamustehtävissä Pielavedellä (SKDL, Maalaisliitto, SMP) Kuoli 1972

mannin rintamalla 1919. Oli Pietarin Kansainvälisen Sotakoulun kurssilla tammikuusta joulukuuhun 1920, mutta ei revolveriopposition miehenä saanut todistusta. Oli joulukuusta 1920 Karjalan Tshekassa. Oli jatkokurssilla 1921 joulukuusta 28.2.1923 asti ja ylennettiin lopulta pataljoonankomentajan sotilasarvoon. Valmistuttuaan komennettiin GPU:n (ent. Tsheka) palvelukseen Moskovaan ja sai samalla kaksi ylennystä kerralla. Vuosina 1921–22 osallistui komppanianpäällikkönä taisteluihin ja kapinan kukistamiseen Karjalassa. Oli organisoimassa myös ns. läskikapinaa helmikuussa 1922. Palasi Suomeen 1924, jolloin tuomittiin sotaylioikeudessa valtiopetoksen valmistelusta. Vapautui 1926 ja oli sen jälkeen Pielavedellä metsätöissä ja mm. apulaismetsätyönjohtaja-

na. Talvisodassa palveli Suomen armeijassa taistelulähetinä (JR 44:n 2. pataljoonassa). Sotien välillä oli metsä-, uitto- ja lauttaustöissä apulaismetsäyönjohtajana. Jatkosodassa palveli jälleen taistelulähetinä (JR 52:n 3. pataljoonassa). Sotien jälkeen oli Valtion Polttoainokeskuksen (Vapo) palveluksessa metsäyönjohtajana vuoteen 1955 sekä samassa tehtävässä Yhtyneitten Paperitehtaitten palveluksessa. Vuodesta 1959 toimi yksityisenä puutavaran hankkijana myyden puutavaraa mm. Saksaan. Toimi Pielavedellä kunnallisissa luottamustehtävissä eri lautakunnissa ja eri puolueissa; 1950-luvulla SKDL:ssä, 1960-luvulla SMP:ssä ja viimeiseksi Maalaisliitossa. Kuoli 16.11.1972 ja haudattiin Pielavedelle.

Mäkelin, Leo Yrjönpoika:

Ent. jääkäriväpeli, kirjaltajan oppilas Tampereelta. Syntynyt 15.12.1897. Liittyi jääkäripataljoonaan ns. suuren värvöksen aikana helmikuussa 1916. Osallistui Missen, Riianlahden ja Aa -joen taisteluihin. Piti yhteyttä isäänsä (Yrjö Mäkelin) ja yritti luoda suhteita pataljoonan ja SDP:n välille. Liittyi 16.9.1917 työläisjääkärien toimeenpanevaan komiteaan (perustettu 9.9.1917), missä edusti pataljoonan

Punaupseeri Leo Yrjönpoika Mäkelin (jääkäri) poseerauskuvasa puolisonsa Impi os. Puustisen kanssa 1927. Tuomittiin Neuvostoliitossa 10 vuodeksi pakkotyöhön.

4. komppaniaa kuten puheenjohtaja Heikki Repokin. Saapuessaan pääjoukon mukana Suomeen 25.2.1918 ilmoitti komppanianpäällikölleen (Hugo Österman), "ettei hän maan olosuhteiden kehityttyä sellaisiksi kuin ne olivat enää katsonut voivansa taistella jääkäreiden riveissä". Itse hän selitti vuonna 1920 Ruotsin poliisille halunneensa punaisten puolelle. Hänet internottiin 6.3.1918 ja passitettiin Vaasan poliisilaitoksen putkaan sisällissodan alkuvaiheen ajaksi, mutta sodan loppuvaiheessa hän osallistui rekryyttien kouluttamiseen Mikkeliissä. Sodan jälkeen toimi liikeapulaisena Osuusliike Voimassa Oulussa 1918–20. Pidätettiin kesäkuussa 1919 ollessaan mukana muiden "punaisten jääkärien" kanssa luomassa SKP:n sotilasjärjestöä. Meni "maan alle" syyskuussa 1920 ja siirtyi salatein Karungin kautta Ruotsiin. Saapui Tukholmaan 28.9.1920 ja anoi 12.11. poliittista turvapaikkaa, mutta karkotettiin kuitenkin 29.11.1920 Neuvosto-Venäjälle. Oli Pietarin Kansainvälisen Sotakoulun kurssilla 1922–24, minkä päätteeksi ylennettiin komppanianpäällikön sotilasarvoon. Oli fysiikan, kemian ja sähköopin opettajana Petroskoin opettajateknikumissa 1926–35. Pyrytteli erossa politiikasta ja tyytyi harrastamaan sellon soittoa opiston orkesterissa. Vangittiin keväällä 1935 yrittäessään palata salatein Suomeen, jolloin kidutettiin GPU:n kolmannen asteen kuulusteluissa mielisairaaksi. Tutkinta keskeytettiin ja vapautettiin 1936. Sen jälkeen oli eläkkeellä Pyhäjärvellä lähellä Prääsää. Oli uudelleen tutkintavankeudessa 1937–38, Tuomittiin 10 vuodeksi pakkotyöhön ja palveli sotavuodet "työarmeijassa" Tsheljabinskissa Uralilla. Vapauduttuaan 1949 palasi joksikin aikaa Vieljärven koulun opettajaksi Karjalaan. Leskensä (Nanni) kävi tiettävästi vuonna 1960 Suomessa. Kuolinaika ei tiedossa. Oli "puolueeton" eli ei SKP:n eikä NKP:n jäsen.

Mäkelin, Yrjö Yrjönpoika:
Sekatyömies Oulusta. Syntynyt 25.4.1900. Siirtyi Neuvosto-Venäjälle

1919. Palveli Karjalan Tshekassa talvesta 1920 syksyyn 1922. Osallistui Karjalan taisteluihin 1922. Oli Pietarin Kansainvälisen Sotakoulun kursilla maaliskuusta 1922 elokuuhun 1925 (valmistui 8.8.1925) ja sai valmistuttuaan kaksi ylennystä kerralla – suoraan rykmentinkomentajan sotilasarvoon - koska oli turvallisuuspalvelun (Tsheka) palveluksessa. Oli 1925 komennuksella Viipurissa. Palveli Petroskoin jääkäriprikaatissa 1926-30. Vuodesta 1930 toimi Uhtualla maanmittauskonttorissa ja piirikomitean sihteerinä, kunnes 1932 riitautui puolueen kanssa ja erotettiin viroistaan. Sen jälkeen oli töissä Punaisen Karjalan toimituksessa ja 1933 myös maanpuolustusjärjestö Oso:n Karjalan aluekomitean ohjaajana. Eli työläisenä Tunkuan piirin Lehdon kylässä. Vangittiin Karjalan prikaatin talouspäällikkö Paavo August Linnalan jutun yhteydessä vuodenvaihteessa 1933-34 ja joutui GPU:n (ent. Tsheka) vankileirille Aphunin aseman lähelle (1935). Sai vain 3 vuoden tuomion, mutta vapauttamismääräystä ei annettu, jolloin pidätys "jatkui" 1937. Sai uuden tuomion keväällä 1937 myös yrityksestä karata Suomeen: tuomittiin kuolemaan. Ammuttiin Petroskoissa 20.8.1937. Todettu 14.11.1959 syyttö-

Yrjö Yrjönpoika Mäkelin kv-sotakoulun kursantin puvussa ennen vuotta 1925. Ammuttiin Petroskoissa 1937. Maine palautettiin 1959.

mäksi ja maine palautettu. Erotettu NKP:stä 1932.

Repo, Heikki Feodor:

Ent. jääkäri, suutari Joensuusta. Syntynyt 3.8.1888 Liperissä. Merkittiin jääkäripataljoonaan täydennyksen yhteydessä heinäkuussa 1916. Sopeutui huonosti Saksan armeijaan eikä palvellut koskaan rintamalla. Ollessaan uusien jääkärien värväysmatkalla Suomessa pidätettiin 11.12.1916. Vapauduttuaan palasi Saksaan. Yritti luoda suhteita SDP:n ja pataljoonan välille ja esiintyi sosialistina. Oli keskeisesti mukana perustamassa työläisjääkärien toimeenpanevaa komiteaa 9.9.1917, missä edusti 4. komppaniaa, ja valittiin komitean puheenjohtajaksi. Komitea yritti vedota Saksan SDP:hen pataljoonan Suomeen lähettämisen ja Saksan armeijan Suomen sotaan puuttumisen estämiseksi. Yritti päästä Berliinistä Libahun vetoamaan muihin jääkäreihin, mutta pidätettiin matkalla Lockstedtissa. Onnistui kuitenkin vaikuttamaan niin, että 440 jääkäriä jäi Saksaan. Perusti työläisjääkärien ydinryhmän kanssa Suomalaisten sosialidemokraattien ulkomaisen järjestön Berliinin komitean elokuussa 1918, missä toimi puheenjohtajana (sihteerinä Juho Kemppainen ja rahastonhoitajana Vilho Syväjärvi). Vähän myöhemmin komiteasta muodostettiin SKP:n Berliinin komitea. Ei palannut koskaan Suomeen. Oleskeli 1919–20 Ruotsissa, missä koulutti punaisia ja yritti sieltä käsi yllyttää jääkäreitä mukaan vallankumoukselliseen toimintaan. Siirtyi Neuvosto-Venäjälle 1920. Oli Pietarin Kansainvälisen Sotakoulun kurssilla (nimellä Esko Kivi) 1921–24 ja valmistui 30.8.1924, jolloin ylennettiin pataljoonankomentajan sotilasarvoon. Tunnettiin koulussa ”vastarannan kiiskinä”, mitä selitti halullaan päästä pois koulusta, jonka olot eivät tyydyttäneet häntä. Palveli Keski-Venäjällä. Opetti sotilasaineita Lännen vähemmistökansallisuuksien kommunistisessa yliopistossa LVKY:ssä 1929–30. Oli SKP:n keskuskomitean tehtävissä Moskovassa 1930–35. Opetti samaan aikaan myös sotilasaineita Lenin

Jääkäri Heikki Feodor Repo saksalaisessa palveluspuvussa. Valmistui pataljoonankomentajaksi Pietarin kansainvälisessä sotakoulussa. Teletettiin 1935. Rehabiloitiin 1972.

-kursseilla. Vangittiin SKP:n puheenjohtaja Kullervo Mannerin prosessin yhteydessä aamuyöllä 14.4.1935 samaan aikaan Mannerin vaimon Hanna Malmin kanssa. Tuomittiin Neuvostoliiton Korkeimman Oikeuden sotilaskollegiossa 9.–12.11.1935 Mannerin prosessin yhteydessä vakoilusta kuolemaan ja ammuttiin 5.12.1935 yhdessä punaupseeri Väinö Pukan kanssa. Rehabiloitu 14.6.1962. SKP:n jäsen.

Sipola, Kaarlo Johannes Salomoninpoika:

Ent. jääkäriväpeli Vaasasta. Syntynyt 3.4.1897. Siirtyi Neuvosto-Venäjälle ja astui jouluna 1918 Pietarin Kansainväliseen Sotakouluun. Ylennettiin jo tammikuussa 1919 patal-

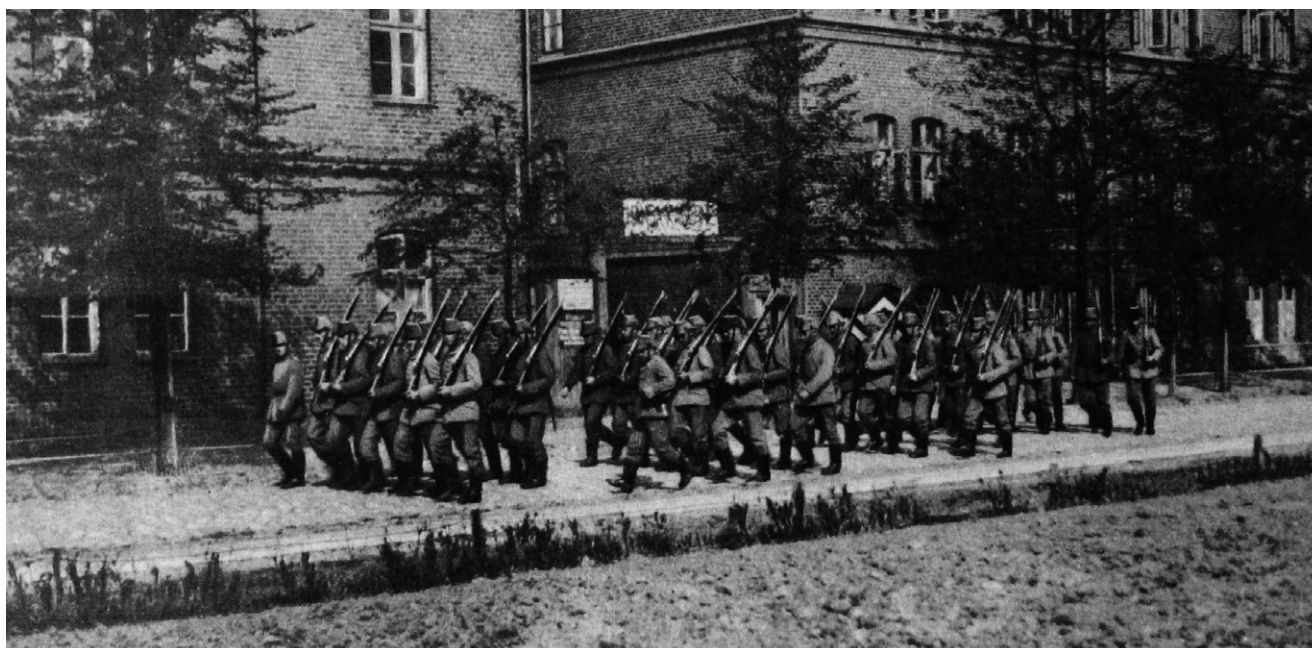

Punaupseeri Karl Johan Sipolan (jääkäri) pidätyskuvia 2 kpl EK:ssa 1921. Hän palasi Suomeen 1924 ja kuoli 1948.

joonankomentajan sotilasarvoon. Palveli pataljoonankomentajana puna-armeijan 1. suomalaisessa rykmentissä maaliskuuhun 1919, jolloin rykmentti yhdistettiin 6. suomalaiseseen rykmenttiin, minkä 2. pataljoonan komentajana toimi. Toimi lyhyen aikaa myös rykmentinkomentajana. Haavoittui toukuussa 1919 ja oli sairaalahoidossa marraskuuhun asti. Palasi sitten rykmenttiinsä, joka toimi rajavartiostona huhtikuun puoliväliin 1920. Heinäkuussa 1920 siirtyi KASNT:n palvelukseen laatien suunnitelman oman kansallisen joukko-osaston perustamisesta Karjalaan. Tammi-kuussa 1921 sai SKP:n keskuskomitealta komennuksen Pietariin 7. armeijan esikunnan tiedusteluosastolle, minkä tehtävissä liikkui myös Kominternin kuriirina Ruotsissa ja Norjassa. Tammikuusta 1924 toimi SKP:n Lempaalan etappipunktin hoitajana. Pakeni 19.3.1924 taloudellisia väärinkäytöksiään Suomeen. Pidätettiin 12.5.1925 Viipurissa, mutta vapautettiin jo 13.6., koska ei Tarton rauhansopimuksen 35. artiklan perusteella saatu syytteeseen. Asui Lappeenrannassa 1925–26, Karhulassa 1926 ja Varkaudessa 1927–28. Vuosina 1928–39 asui Johanneksessa ja oli puuseppänä Hackman Oy:llä. Kuoli Paimiossa 12.4.1948. Ei SKP:n eikä NKP:n jäsen.

Styck, Kustaa Adolf Joosefinpoika:

Sekatyömies Helsingistä. Syntynyt 6.11.1897. Liittynyt syksyllä 1917 Helsingin metallityöläisten ammattiosastoon. Liittyi Helsingin punakaartiin helmikuun puolivälissä 1918 ja joutui Jyryn komppanian mukana Tampereen ja Karjalan rintamalle.

Kaikki jääkärit eivät marssineet tasatahtia. Heidän joukossaan oli myös vasemmistolainen oppositioryhmä, työläiskomitea.

Haavoittui Lahden edustalla ja joutui sairaalassa saksalaisten vangiksi. Passitettiin Tammisaaren vankileirille, minkä VRO:ssa sai 16.8.1918 avunannosta valtiopetokseen 4 vuoden 6 kuukauden tuomion. Vapautui 30.1.1920 annetun armahduskirjan nojalla 3.6.1920. Ei saanut töitä, koska oli entinen kapinallinen. Siirtyi Viipurin kautta Venäjälle heinäkuun lopulla ja aloitti elokuun lopulla Pietarin Kansainvälisen Sotakoulun kk-linjalla, minkä kurssilla oli elokuusta 1920 tammikuuhun 1923, jolloin ylennettiin joukkueenjohtajan sotilasarvoon. Osallistui kurssilaisaikanaan Kronstadtin kapinan kukistamiseen 27.2.–18.3.1921. Sai 30.3.1923 komennuksen 11. armeijakunnan 56. divisioonan JR 166:n konekiväärikomppaniaan, mutta ”huonot olot koululla ja venäläinen kohtelu kyllästyttivät” siksi paljon, ettei halunnut jatkaa palvelua, vaan jäi Pietariin ja hankki sotilaskomissariaatista demobilisointipassin. Oli joulukuuhun 1923 asti satamatoissa, mutta kun ne loppuivat, ryhtyi salakuljettajaksi yhdessä Emil Kvickin kanssa. Pidätettiin Suomessa Kuokkalassa 16.2.1924 aseistettuna (pistoolilla) yhdessä punaupseeri/jääkäri Emil Kvickin kanssa mukanaan yhteensä 6700

markkaa rahaa, 2 itämaista mattoa ja 5 ketunnahkaa. Tuomittiin Viipurin HO:ssa 20.6.1924 valtiopetoksen valmistelusta 1 vuodeksi 6 kuukaudeksi kuritushuoneeseen, johon lisättiin hänen kapinasta saamansa tuomion kärsimättä jäänyt osa, mitkä tekivät yhdistettynä 2 vuotta 9 kuukautta kuritushuonetta ja lisäksi 10 vuotta kansalaisluottamuksen menetystä. Vapauduttuaan muutti 7.5.1927 Helsinkiin, missä työskenteli peltiseppänä ja harjoittaen laitonta viinan vähittäiskauppaa. Asui ”trokariina” vuonna 1929 Siltasaarenkadun varrella talossa no. 7–9. Kieltolain kumoamisen (5.4.1932) jälkeen oli peltiseppänä Helsingin kaupungilla vuoteen 1935, jolloin asui kaupungin työhuoneella. Vuonna 1938 asui yksin pelastusarmeijan yömajassa, mutta ei kuitenkaan eronneena (vaimo ja 2 lasta). Vuodesta 1935 oli töissä V. J. Kokkosen Metalliteostehdas ja Korjaamo -nimisessä liikkeessä Helsingissä. Liike suoritti talvisodan aikana 1939–40 töitä puolustuslaitokselle, jonka ansiosta ei joutunut aktiivipalvelukseen. Kesällä 1940 oli töissä Rovaniemellä ja elokuusta lukien jälleen Helsingissä. Kuolinaika ei tiedossa. Ei SKP:n jäsen.

Neuvosto bolševikkien esikuvan mukaan

Venäjän helmikuun vallankumous 1917 muodosti havaintoesimerkin siitä, kuinka Venäjän sosialidemokraattinen puolue ja sosiaalilankumouksellinen puolue ottivat joukko-osastoihin perustettujen työ- ja sotamiesneuvoston välityksellä komentoonsa Venäjän armeijan ja syrjäyttivät komentajat.

Jääkäripataljoona 27:ssä palvelleet rivijääkärit perustivat kesä-heinäkuussa 1917 pataljoonaan sotamiesneuvoston (Soldatenrat), jonka tarkoitus oli ajaa parannuksia palvelusolosuhteisiin. Sen toiminnassa oli mukana myös porvareita. Tästä syystä vallankumoukselliset sosialidemokraatit perustivat 9.9.1917 oman työläisjääkärien toimeenpanevan komitean, mihin tuli edustus kaikista neljästä jalkaväkikomppaniasta, konekiväärikomppaniasta ja pioneerikomppaniasta.

Toimeenpaneva komitea ei missään vaiheessa saanut tilaisuutta yrittää ottaa pataljoonaa komentoonsa, vaikka se piti yhteyttä sekä Suomen SDP:hen että Saksan SPD:hen.

Markku Salomaa

Ruotsinmaalaisia jatkosodassa

Vähäiselle sotilaalliselle merkitykselle jäi ruotsinmaalaisen vanhan valtiopuolikkaan sotilaiden osallistuminen kamppailuun yhdessä Suomen omien poikien kanssa pysyväiseksi vertauskuvaksi taisteluissa Hangon rintamalla, Itä-Karjalassa, Aunuksen lakeuksilla, Syvärin rintamalla ja Karjalan Kannaksella. Sanat ovat Orvar Nilssonin. Hän oli mukana Jatkosodan loppuvaiheen ratkaisevissa taisteluissa.

Svenska Frivilligbataljonen (SFB)

Heti jatkosodan syttyttyä syntyi Ruotsissa vapaaehtoisliike. Talvisodan sotaveteraanit halusivat uudelleen suorittaa vapaaehtoista sotapalvelua Suomessa. Finlandskommittén, joka oli vastannut vapaaehtoistoiminnasta 1939–1940, syntyi uudelleen 10. heinäkuuta 1941. Hallitus hyväksyi sen jatkosodan Ruotsin vapaaehtoisliikkeen toiminnasta vastuussa olevana elimenä. Tukholmaan oli perustettu uusi vapaaehtoistoimisto, johon tuohon aikaan oli ilmoittautunut yli 1 500 ruotsinmaalaista. Nyt hyväksyttiin ainoastaan sotilaallisen koulutuksen loppuunsaattaneet miehet ja ensisijaisesti jalkaväkeen kuuluvia, koska tarkoituksena oli perustaa jalkaväkipataljoona.

Ensimmäinen joukko lähti laivalla Turkuun heinäkuun 15. päivänä ja sitä mukaa kun uusia ryhmiä saapui, organisoitiin Svenska Frivilligbataljonen. Lopuksi se koostui pataljoonan päälliköstä ja hänen kahteen jaostoon jaetusta esikunnasta sekä esikuntakompaniasta, johon kuului esikunta, pioneeri-, viesti-, lääkintä- ja huolto-osasto; kolme jääkärikompaniaa omine esikuntineen, kolme joukkuetta huoltokolonneineen; raskas komppania esikuntineen, kolme raskasta joukkuetta konekivääreineen ja 81 mm:n kranaattiheittimeen; lisäksi kaksi konekiväärijaosta, yksi

Ruotsalaiset vapaaehtoiset marssilla.

joukkue varustettuna panssaritorjuntakiväärillä (n.k. elefanttipyssy) sekä komppanian huoltokolonna.

Sitä mukaa kun ruotsinmaalaiset yksiköt saatiin kokoon Turussa, ne lähetettiin Hangon rintamalle. 17. elokuuta Svenska Frivilligbataljonen, joka käsitti 532 miestä, otti vastaan Harparskog-lohkon rintamavastuun. Lohko käsitti Hankoniemen itäistä osaa sekä Järnön saarta.

Syyskuun 2 päivänä siirrettiin pataljoona muutama kilometri taakse lepoon ja koulutukseen. 3 jääkärikomppania alistettiin JR 55/I pataljoonalle tehtävänä puolustaa Järnön saarta. Pataljoonan vahvuus oli syyskuun puolivälissä 630 miestä.

Lokakuun alusta Svenska Frivilligbataljonen vastaanotti jälleen rintamavastuun. Kuuden viikon jälkeen etulinjassa pataljoona siirrettiin nyt johdon reserviin. Kun neuvostojoukot joulukuun alussa irtautuivat Hangon tukikohdasta, 3. jääkärikomppania osallistui suomalaisten joukkojen kanssa etenemiseen Hangon kaupunkiin.

Svenska Frivilligbataljonenin palveluksessa olleista kaatui kolme upseeria, viisitoista aliupseeria ja kahdeksan sotamiestä. Haavoittuneita oli 78.

Sotamarsalkka Mannerheim kävi 15 joulukuuta kiittämässä pataljoonaa ja kaksi päivää myöhemmin alkoi matka Turkuun ja sieltä laivalla Tukholmaan, jossa pataljoona lakkautettiin.

Vapaaehtoisia JR 24-, Er P 18- ja JR 61- yksiköissä

Somme-Perlampi -taisteluissa, Viipurin kaakkoispuolella Karjalan kannaksella menehtyi monta ruotsinkielistä upseeria. Heistä monia korvattiin Ruotsin vapaaehtoisilla, mm. kutsuttiin kaksi komppanianpäällikköä ja yhdeksän joukkueenjohtajaa. Parikymmentä vapaaehtoista osallistui rykmentin taisteluihin Karjalan Kannaksella ja 300 kilometrin etenemistaisteluissa Jessoilasta Seesjärveen Itä-Karjalassa.

Kesäkuun alussa näiden vapaaehtoisten määrä oli 21; kaikki I Pataljoonassa. Kun I Pataljoona tammikuussa 1944 muutettiin Er.P. 18:ksi oli 50 vapaaehtoista ruotsinmaalaista palvelut JR 24:ssä. Kolme oli kaatunut ja viisi haavoittunut.

Myös Pohjanmaan jalkaväkirykmentti JR 61 otti vastaan vapaaehtoisia ruotsinmaalaisia. Elokuussa 1941 heitä oli 12.

Yhteensä 24 ruotsinmaalaista vapaaehtoista palveli JR 24:ssä; neljä kaatui ja neljä haavoittui.

Tykistö sai myös vastaanottaa Ruotsin vapaaehtoisia. Heidät sijoitettiin ruotsinkielisiin raskaisiin tykistöpatteristoihin.

Laivastossa oli 1941 kaksi ruotsinmaalaista meriupseeria.

Kun Ratsuväen prikaati syksyllä 1941 eteni Itä-Karjalan korvissa, oli

mukana kolme ratsumestaria ja yksi korpuraali. Suomen ilmavoimissa palvelut kersantti Sven Åke Haraldsson kaatui. Vänrikki Gustav-Mauritz Armfelt palasi 17 kuukauden palveluksen jälkeen tiedustelulaivueessa takaisin kotiin Ruotsiin.

Vuonna 1942 palveli kymmenkunta upseeria ja aliupseeria Suomen ilmavoimissa. Päämajan väestönsuojeluosastolla ja Lapin tiepiirissä oli myös muutamia vapaaehtoisia.

Ruotsalaisia mekaanikkoja

Finlandskommitten rekrytoi myös erillisiä mekaanikkoryhmiä. Mekaanikot olivat Suomessa töissä elokuun 1941 ja toukokuun 1943 välisenä aikana. Heidät otettiin armeijaan samoilla velvollisuuksilla ja oikeuksilla kuin muutkin vapaaehtoiset.

Perustettiin viisi automekaanikkoryhmää, jokaisessa viisitoista miestä. Joka ryhmässä oli erilaisia ammattimiehiä työnohtajan johdolla. Työpaikat sijaitsivat lähellä taistelevia joukkoja; korjaustyöt oli usein tehtävä vaikeissa olosuhteissa. Vapaaehtoisia ruotsinmaalaisia automekaanikkoja oli Suomen armeijassa 170. 1. marraskuussa 1941 perustettiin Panssarikeskukseen Varkauteen 15 miestä käsittävä taisteluvaunemekaanikkoryhmä. Kymmenen kuukautta myöhemmin tämä ryhmä laajennettiin viidellätoista miehellä. Nämä

ammattimiehet olivat melkein kaikki Ruotsin panssarirykmenttiin kuuluvia miehiä. Ryhmä lakkautettiin joulukuussa 1942. Suurimmillaan se käsitti 99 miestä.

Huhtikuusta 1942 huhtikuuhun 1943 toimi moottoripyöräkorjausryhmä, 18 kokenutta korjausmiestä. Ryhmä oli sijoitettuna ensin Jyväskylään, sittemmin Tikkurilaan.

Svenska Frivilligkompaniet

Kun Hangon pataljoona lakkautettiin, ilmoittautui moni kotiin palanneista jatkuvaan sotilaspalvelukseen Suomeen. Ja lisäksi tuli uusia ilmoittautumisia. Sen johdosta Finlandskommitten päätti perustaa ruotsinmaalaisen vapaaehtoiskomppanian. Se perustettiin Turkuun ja lähetettiin Syvärin rintamalle majuri Carl C:son Bonden johdon alaisuuteen. Bonde oli JR 13/ I Pataljoonan komentaja. Ruotsissa tämän yksikön nimi oli Svenska Frivilligkompaniet, mutta Suomessa se kantoi yksikkönimeään Erillinen komppania. Muutaman viikon koulutuksen jälkeen tämä 150 kymmentä miestä käsittävä joukko miehitti kilometrin levyisen miinoitetun alueen, joka sijaitsi I ja II Pataljoonan välisellä alueella. Se sai nyt rintamavastuun alueesta, joka sijaitsi pitkin Jandeban jokea; siihen kuului neljä tukikohtaa.

Vahvuustilanne aiheutti ongel-

Ruotsin perintöprinssi, Kustaa Adolf, kuningas Kaarle XVI Kustaan isä ja Hangon ryhmän komentaja eversti Eino Koskimies kuuntelevat ruotsalaispataljoonan komentajan everstiluutnantti Hans Berggrenin tilanneselostusta lokakuussa 1941.

mia. Taisteluissa oli miehiä menehtynyt. Joillekin oli myönnetty ero ja jotkut eivät palanneet lomalta. Näiden ja haavoittuneiden tilalle ei saatu korvaavia. Vuoden 1943 alussa yhdistettiin komppania II Pataljoonaan. Huhtikuussa komppania sai uuden puolustustehtävän aivan Murmansk-radan läheisyydeltä.

Erillisen komppanian kirjavahvuus oli vuoden 1943–1944 vaihteessa 83 miestä.

Kesäkuussa 1944 Erillinen komppania osallistui torjuntataisteluihin Karjalan Kannaksella Näätälässä ja Tali-Ihantalassa. Menetykset nousivat 72 prosenttiin komppanian vahvuudesta. Komppanian jäännökset taistelivat Saimaan kanavalla aselepoon saakka. Yhteensä oli 404 miestä palvelleet komppaniassa, kun se lakkautettiin Turussa 26. syyskuuta 1944.

Komppanian yhteenlasketut menetykset oli 41 kaatunutta tai haavoitunutta tai hermovahinkoja saanutta.

Muuta apua Ruotsista

Ruotsin Punainen Risti luovutti sodan puhjettua kymmenen sairaankuljetusautoa Suomen Punaiselle Ristille. Turkuun perustettiin sairaanhoitosasto muutaman kuukauden ajaksi ilmatorjunnan palvelukseen. Siihen kuului kaksi lääkäriä, sairaanhoitaja, apusisar ja punaisenristin kersantti, joka samalla oli sairaankuljetusauton kuljettaja.

Elokuun lopussa perustettiin kuljetuskolonna, johon kuului lääkäri, 21 Punaisen ristin toimihenkilöä, jotka myös toimivat autonkuljettajina sekä kymmenen sairaankuljetusautoa. Kolonna perustettiin Haaparantaan ja lisäksi osasto Kemiin. Kolonna suoritti

sairaiden saksalaisten sotilaiden kuljetuksia Kemin sairaalasta Torniossa sijaitseviin sairausjuniin. Junat kulkivat sitten Ruotsin kautta Etelä-Norjaan. Tämä kuljetustoiminta kesti toukokuuhun 1943 asti, jolloin se lopetettiin.

Vuonna 1941 Ruotsin Punainen Risti lähetti Suomeen sata lääkäriä ja viisikymmentä sairaanhoitajaa vapaaehtoiseen työhön. Toiminnan käytännöllisestä järjestelystä vastasi Suomen Tukholman-lähetystö yhdessä silloisen Arneförvaltningens sjukvårdsstyrelsens kanssa.

Seuraavan kolmen sotavuoden aikana työskenteli Suomessa kuuksikymmentä ruotsalaista lääkäriä, hammaslääkäriä, eläinlääkäriä ja sairaanhoitajaa, suurin osa heistä 1942. Sen jälkeen loppui vähitellen tämä organisoitu apu. Sen sijaan ryhdyttiin hoitamaan Suomen sotainvalideja Ruotsissa.

Jatkosodan aikana lähettivät Ruotsin maanviljelijät siemenperunoita, kylvösiemeniä, maatalouskoneita, työkaluja Suomen ammattiveljilleen. 225 ruotsinmaalaista vapaaehtoista osallistui ensimmäisen sotasyksyn viljankorjuutyöhön, joka merkitsi 4 000 päivätyötä. 36 traktorinkorjausmietä teki 3 500 päivätyötä lahjoittamissaan korjauspajoissa ja 100 sirkkelisahaaja teki 10 000 päivätyötä Suomeen tuoduissa sahoissa. Seuraavina vuosina kevät- ja syysmaanviljelyssä oli 2 058 vapaaehtoista; tämä vastaa 60 000 päivätyötä.

Jo talvisodan aikana osallistui Svenska Arbetarkåren Salpalinjan rakentamiseen. Tähän työhön osallistui 1 000 siviiliriikiiruotsalaista. Kun he kesällä 1940 jättivät Suomen, jättivät kuitenkin kaikki puolustuslinjaa varten varatut määrärahat sekä hankitun materiaalin ja työkalut Suomeen Salpalinjan valmiiksi saattamiseksi.

Teksti: Eric Björklund

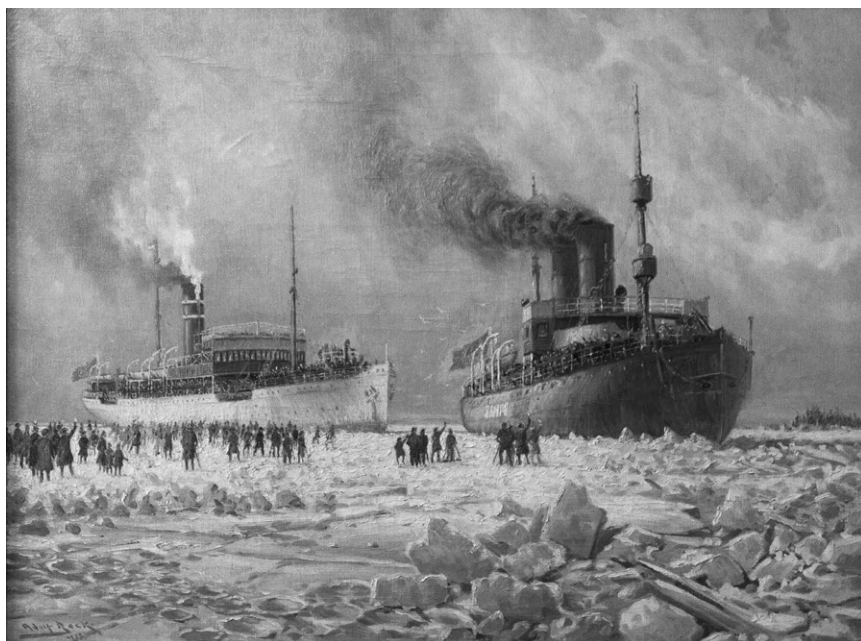
Kuvat: SA-kuva

Lähteet:

Orvar Nilsson: ”När Finlands sak blev min”

”Finland i krig”

Sotaveteraanilehdessä julkaistu artikkeli julkaistaan kirjoittajan luvalla

Jääkärien tulosta Vaasaan on olemassa todennäköisesti myös toisinto, uskoo tutkija Tuija Peltomaa. Taulu on tällä hetkellä presidentin linnassa kolmannen adjutantin huoneen seinällä.

Nyt taidehistoriajahtiin

Jääkärien tulosta Vaasaan on todennäköisesti muista versioita

■ On enemmän kuin todennäköistä, että jääkärien Vaasaan saapumises-takin on olemassa muitakin versioita, ainakin yksi guassi/vesiväri-työ, sanoo tutkija **Tuija Peltomaa**. Hän on kirjoittanut kirjan *Alfred Bock, merimaalari*.

– Guassi/vesiväri on tehty yleensä esityönä öljyvärimaalaukseen varten ja sitä on voitu käyttää myös kuvitustyössä, lehtikuvaa tai julistetta varten. Mahdollisesti öljyvärimaalauksiakin on myös tästä Vaasaan saapumisesta kaksi kappaletta. Usein ensimmäinen versio on hieman pienempi kuin myöhempi. Ensimmäinen on näet useimmiten näytteille asettamista varten tehty ja sillä on tavoiteltu mm. tilaajia. Toisen versio on sitten pääsääntöisesti se suurempi ja tilauksesta tehty.

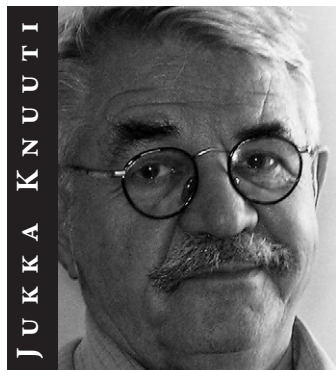
Jääkärien tulo Vaasaan on joko tilaustyö ja ehkä Vaasassa pidettyjen Bock-näyttelyjen myötä tilattu tai Vaasassa järjestettyihin myyntinäyttelyihin maalattu teos. Bockilahan oli vuosina 1923–38 yhteensä viisi myyntinäyttelyä Vaasassa, mm. vuosina 1934 ja 1938. Näyttelyteok-

sista en ole onnistunut löytämään listoja. Koska näyttelyitä ei pidetty museoissa, arkistoituja listojahan ei pääsääntöisesti ole edes jäljellä, sanoo Peltomaa.

Bock toteutti tilaustyönä ainakin Turun Meriupseerikerhon maalauksen *Westfalenista* ja *Posenista* sekä Jääkäreiden muistojulisteita. Näkemissani muistojulisteissa on kuvituksena yksi versio *Westfalenin* ja *Posenin* saapumisesta. Tätä Vaasaan saapumista en ole julisteissa nähnyt, mutta en pitäisi mahdollisena, että sellainenkin juliste olisi ainakin luonnosteltu, vaikkei sitä olisikaan painettu, sanoo Tuija Peltomaa.

Jos joku Parolen lukijoista tietää jotain *Jääkärien tulo Vaasaan* -taulun mahdollisista muista versioista, niin ottakaa yhteyttä Parolen toimittukseen, jotta voi välittää tiedot Tuija Peltomalle. Pääsisimme näin edesauttamaan taidehistorian tutkimusta.

Jukka Knuuti

JUKKA KNUUTI

Lentävät ruumisarkut

Tuolla nimellä kutsuttiin 1950-luvun alussa Suomen ilmavoimien ainoaa sotakonetta Messerschmitt Bf-109 G6 Mersua. Ilmailusta intohimoisesti kiinnostuneen pikkupojan mieleen on jäi aprillipäivä, kun kotikaupunkini päivälehti Aamulehti kertoi jälleen yhden lentävän ruumisarkun pudonneen, tällä kertaa Pyynikille. Jutun valokuva mänyn latvassa killuvasta kaksitasosta kertoi asianharrastajalle, ettei kysymyksessä ollut ihan kova fakta. Varsinkin kun oli aprillipäivä.

Vähät jäljellä olleet sodan käyneet Mersut olivat tuolloin todella huonossa kunnossa. Tavanomaisista pakkolaskuista ja joistain kohtalokkaista kaputeista sodan jälkeen kesän 1944 ilmataistelujen syö-mähampaamme oli saanut kolkon lempinimen. Itse asiassa useimmilla mersuilla ei oltu lennetty kovinkaan paljon, mutta sodan viime vuosien tuotannon jälki ei aina ollut ihan priimaa. Eikä sotakonetta kannattanut kovin hyvin tehdä, Saksan ilmavoimissa ei lentokone koskaan pitkäikäiseksi ehtinyt.

Tuo kaikki palautui mieleen lu-

kiessani Ilmailumuseoyhdistyksen lehdestä Feeniksistä (4/2011) tarinaa marsalkka Mannerheimin hautajais-ten yhteydessä 4. helmikuuta 1951 tehdystä kahdeksan Mersun ylilen-nosta.

Tänään vastaava operaatio oli si rutiinia, mutta silloin oli toisin. Ylilento vaati käytännössä kaikki-en lentokunnossa olleiden Messer-schmittien käyttöä. Ylilento-osaston lähistöllä oli neljän varakoneen par-vi, josta olisi tarpeen tullen saatu täydennystä. Kaikki sujui kuitenkin kunnialla, vaikka itse asiassa toimit-tiin riskirajoilla; lennettiinhän matalalla ja kaupungin yläpuolella.

Ilkka Kangastalo kertoo perus-teellisessa jutussaan, kuinka yli-lento-osastoon valittiin pilotteja kokeneimmasta päästä. Heistä parhaat, Mannerheim-ristin ritarit eivät olleet mukana, sillä he osallistuivat hautajaisiin maan pinnalla.

Kun nykyään puhutaan ilmavoi-mien vähäisistä lentotunneista, ei niitä voi verrata sodanjälkeiseen aikaan. Kun vielä vuoden 1950 aikana oli lentäjä pääsyt Mersun ohjaimiin 19 tunniksi, oli lentotuntien mää-

rä romahtanut seuraavan vuonna 11 tuntiin. Se oli katastrofaalisen vähän, sillä Messerschmitt 109 ei ollut hel-po lentää eikä varsinkaan käsitellä nousuissa ja kentällä manöveerates-sa.

Lentämisen vähyydestä kertoo se, että esimerkiksi Utissa majaileva Hä-vittäjälentolaivue 31 käytti hautajais-ten ylilentoa liittyviin harjoituksiin, siirtymisiin ja itse ylilentoa koko tammi- ja helmikuun lentotunti-kiintiönsä.

Lentävän ruumisarkun nimeä vahvistivat vuonna 1951 tapahtuneet 28 lentovauriota, joista 22 arvioitiin lentäjän aiheuttamaksi. Synkkiin lukuihin voi hakea syitä koneiden huonon kunnan lisäksi myös ole-mattoman vähäisistä lentotunneista.

Katastrofaalisesta varaosatilanteesta kertoo esimerkiksi MT-452. Siihen oli kannibalisoitu osia kah-deksasta muusta mersusta. Lainattua tavaraa olivat toinen siipi, korkeus-vakaaja ja -peräisin, potkuri, spinneri, öljynjäähdytin, molemmat pääpyörät renkaineen, vasemman laskutelineen joustintuki, ohjaamon kuomu antennineen ja kannuspyö-rä.

Mannerheimin hautajaisien aika-na tehty kolme ylilentoa sujuivat ongelmitta, Mutta seuraava aamu osoitti, kuinka kapealla marginaa-lilla oli oltu liikkeellä. Kun Mal-milla yöpyneet Utin mersut lähtivät seuraavana päivänä kotiin, jäi yksi koneista kentälle sen potkurin säätö-koneisto hajottua.

Eli hintelä oli tuohon aikaan Suo-men ilmapuolustuskyky. Pariisiin rauhansopimus 1947 rajasi ilmavoi-mien koon 60 lentokoneeksi, jonka suomalaiset omavaltaisesti tulkit-sivat tarkoittavan vain taistelukoneita. Mutta kiintiön ylittäminen oli turha pelko. Ilmavoimien taisteluarvo on next to nothing. 1950-luvulla ei vielä tunnettu hieno nykyfraasia itsenäi-nen, uskottava puolustus. Itsenäisiä-hän toki oltiin, mutta uskottavuus olisi ollut lähinnä vitsi.

Kirjoitus julkaistu Suomen Sotilas-lehdessä 2/2012

Mersu mahallaan Utissa 1951.

Etelä-Pohjanmaan jääkärien hautatiedot yksiin kansiin

Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistys ry:n Etelä-Pohjanmaan osaston ja Suomen Jääkärimuseon ystävät ry:n yhteistyönä on koottu Etelä-Pohjanmaan jääkärihaudat -kirja. Kirjan julkistamistilaisuus pidettiin 26. maaliskuuta.

–Kirjan ydintiedoksi tarkoitettu osa ilmenee sen nimestä. Selvitystyössä on päätavoitteena ponnisteltu maakunnassa sijaitsevien jääkärihautojen löytämiseksi ja niitä koskevan tiedon dokumentoimiseksi, toteaa kirjatyöryhmän kokoonkutsujana toiminut **Lasse Hokkala**.

Hokkalan lisäksi työryhmässä olivat mukana **Juhani Passi**, **Jussi Manninen**, **Heikki Rintanen**, **Tapio Salo** ja **Marita Mattila**. Työryhmä sai käyttöönsä selvitystyön aloitusvaiheen aineistoa **Marja-Liisa Haveri-Niemiseltä** ja **Pekka Niemiseltä**.

Kirjan julkaisija on Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry/ Etelä-Pohjanmaan osasto. Kirjan graafinen ulkoasu on oululaisen arkkitehti **Matjas Jumiskon**/Studio Matjas.

Kirjan selvityksen mukaan oli jääkäriksi lähtijöitä perinteisen suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan alueelta yhteensä 248 miestä. Heistä 128 on haudattu Etelä-Pohjanmaalle. Kirjaan sisältyy yksityiskohtaiset tiedot heistä kaikista, valokuva hautakivestä, henkilötiedot jääkä-

reistä vanhempineen, henkilöhistoria varsinaiselta jääkärikaudelta sekä vapaus- ja heimosotien osalta sekä ylennykset.

–Kirjan sisältöjaottelu on ajateltu keskeisesti jääkärihautojen paikantamisen kannalta hautausmailla. Hautausmaakartat ovat havainnollisia ja auttavat löytämään jääkärien hautapaikat, Hokkala selvittää.

Hautausmaiden pohjakarttojen lisäksi kirjassa on lyhyt esittely seurakunnista, hautausmaista sekä keskeisimmistä muistomerkeistä.

–Maakunnan oman jääkärihistorian avaamiseksi kirjaan on sisällytetty myös FM **Simo Isotalon** tekemä alustus ”Jääkärivärävyys Etelä-Pohjanmaalla 1915–1917”. Isotalo piti kyseisen alustuksen Jääkäriseminaarissa 18.4.1998.

Jääkärihaudat Etelä-Pohjanmaalla -kirjaa esittelevät työryhmään kuuluneet Heikki Rintanen, Marita Mattila, Pekka Rantala, Juhani Passi, Jussi Manninen, Matti Jumisko ja Lasse Hokkala.

Kirjassa on myös avaintiedot kuvien kotipaikkakuntansa ulkopuolelle haudatuista Etelä-Pohjanmaan alueelta lähteneistä jääkäreistä.

–Painamistyön mahdollistivat 44 tukijaa. Kirjasta on otettu 700 kappaleen painos, kertoo Lasse Hokkala.

Kirjaa on saatavissa Suomen Jääkärimuseosta Korttesjärveltä, johtokunnan puheenjohtajalta Juhani Passilta sekä johtokunnan jäseniltä Heikki Rintaselta ja Tapio Salolta. Postitse kirjaa toimittaa yhdistyksen sihteeri **Pekka Rantala**, puh. 040 5290745.

Marita Mattila

Maakunnan hautausmaat tulivat toimikunnan jäsenille tutuiksi ja useampi ilta vierähti kenttätöiden jälkeen työpöydän ääressä. **Juhani Passi** (vas.), **Lasse Hokkala**, **Heikki Rintanen** ja **Tapio Salo** käyvät aineistoa läpi.

Harri Korpisaaren esitelmän aiheena oli ensimmäisen maailmansodan aikainen, Suomen itsenäisyyteen tähdännyt komitea, Agilolf Kesselring kertoi jääkäri liikkeen kahdesta traagisesta hahmosta, Fritz Wetterhofista ja Maximilian Bayerista. Sami Sihvon aiheena oli jääkärit Suomen puolustusvoimien rakentajina 1920 ja -30-luvulla. Kaikki esitelmät julkaistaan Parolessa tuonnempänä.

15. JÄÄKÄRISEMINAARI KORTESJÄRVELLÄ Jääkärit aktiivisia myös ilmavoimien perustamisessa

Jääkärit vaikuttivat aktiivisesti Suomen ilmavoimien syntyyn ja myös Ilmasotakoulun perustamiseen, sanoi Kauhavan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jouko Mäkinen avatessaan järjestyksessä 15 Jääkäriseminaarin 22. huhtikuuta Korttesjärvellä. Seminaariin oli koontunut yli satapäinen yleisö.

–Jääkäri luutnantti Bertel Märtenson neuvotteli senaattori P. E. Svinhufvudin suostumuksella Berliinissä 1918 lentokoneiden ostamisesta Suomelle. Neuvottelut johtivatkin varsin pian tulokseen ja maahamme tuotiin kaksi vesi- ja kaksi maatiedustelukonetta sekä yksi vesihävittäjä. Näistä ja muutamista Ruotsista tuodusta ja venäläisiltä jääneistä koneesta syntyivät Suomen lentovoimat.

–Lentosotakoulun, silloisen lentokoulun, saaminen Kauhavalle oli monivaiheinen episodi, jossa varsin merkittävä osuus oli kauhavalaisella liikemieskunnalla ja entisellä jääkäri värillä H. W. Orrenmaalla. Osa Kauhavan kunnan edustajista vastusti tuolloin hanketta perustellen kielteistä kantaansa sillä, ettei hyödyis-

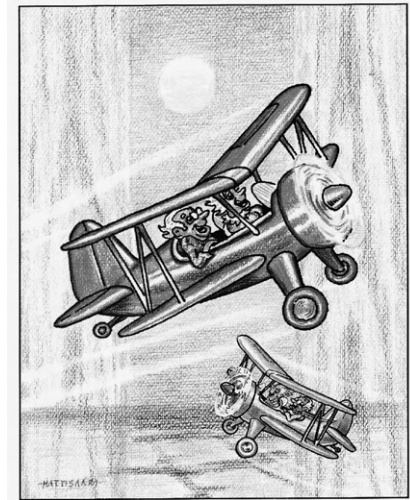
tä ole tietoa, mutta kunnalle tulee kustannuksia, kun se joutuu elättämään sotaväen aiheuttamia aviottomia lapsia.

–Lentokenttätöiden alettua pyysi Ilmavoimien vt. komentaja jääkärimajuri Väinö Vuori 1926 puolustusministeriä kiirehtimään myös lentokoulun rakennustöiden aloittamista.

Voidaan siis todeta, että jääkäreillä on ollut sormena pelissä sekä Ilmavoimien että Kauhavan lentosotakoulun synnyssä, sanoi Mäkinen.

Korttesjärveläiset esittelivät kaksi uutta jääkärihistorialle tärkeää kirjaa. Toinen kertoi paikkakunnalta jääkäreiksi lähteneiden taustoista ja toinen Etelä-Pohjanmaan jääkärihaudoista. Jääkärisäätiön puheenjohtaja Asko Kilpinen kiitti hautakirjan tekijöitä ja kehui työn tulosta ehkä parhaaksi, mitä jääkärihaudoista on tehty. Hän esitti toivomuksen, että niissä paikallisosastoissa, joiden alueelta ei ole vielä tehty hautakirjoja, ryhdyttäisiin toimeen, että jääkäreihin 100-juhlien yhteydessä saataisiin kaikki jääkärihaudat kirjoihin.

Taivas laulaa Kauhavalla

Taivas ei tänä keväänä laula Kauhavalla, kuten vanhassa postikortissa. Ilmasotakoulun lopettaminen on ankara isku paikkakunnalle.

Parole luettavissa internetissä

Päähdistys on julkaisut uudet internet-sivunsa osoitteessa <http://www.jp27.fi>. Parole on vanhaan tapaan luettavissa myös sähköisessä muodossa. Lehden löydät suoraan etusivun päänavigointipalkista otsikolla "PAROLE" jota klikkaamalla avautuu sivu josta löytyvät kaikki tähän asti sähköiseen muotoon tallennetut lehdet. Haluttua lehteä pääset lukemaan kansikuvaa klikkaamalla.

Lehdet on tallennettu .PDF-muodossa ja niitä voidaan lukea mm. Adobe Acrobat -ohjelmalla. Ilmainen Adobe Acrobat -ohjelma löytyy tarvittaessa osoitteesta <http://www.adobe.com>.

SUOMENLINNASSA VIISASTUTTIIN MONIPUOLISESTI

Perinteisen esitelmöitsijän palkkion, Helsinki-Uusimaa osaston viirin, ojensi Tuunaiselle puheenjohtaja Arno Hakkarainen.

Puheenjohtaja Arno Hakkarainen palkitsi Kempin Helsinki-Uusimaan osaston viirillä

Suomusalmesta, Raatteesta ja Kuhmosta

Suomenlinnan upseerikerholla tuli huomattavasti aiempaa viisaammaksi Suomussalmen, Raatteen ja Kuhmon taisteluista 1939–40, kun filosofian tohtori **Pasi Tuunainen** kertoi JP27:n Helsinki-Uusimaan jäsenille Hjalmar Siilasvuosta ja hänen adjutantistaan Alpo Marttises-ta. Tuunainen on kirjoittanut kirjan ”*Tahtojen taisto, Alpo K. Marttinen ja Hjalmar Siilasvuo Talvisodassa*” (Otava 2010).

Marttinen piti amerikkalaisessa univormussaan Mannerheim-ristiä, kuten syksyllä julkaistavan kirjan kansikuvasta näkyy.

Perusteellisen ja elävän esitelmän jälkeen käytiin vilkas keskustelu talvisodan yhdestä legendaarisimmista taistelusta. Kuultiin, että Irakin ensimmäisessä sodassa 1991 operaation suunnittelijat olivat tutkineet Raatteen operaatiota. Ja että Tartossa sijaitsevassa Baltian maiden yhteisessä sotakorkeakoulussa Baltic Defence Collegessa yksi ryhmätyöhuone on nimetty Suomussalmen mukaan ja huoneen seinällä on pysyvästi noiden taistelujen kartta.

Sokerina pohjalla oli **Margaretha Berghellin** muistelu tapaamisesta viestilottana Marttisen kanssa sodan aikana. Kun hän oli kertonut miehelleen tapaamisesta, oli tämä todennut Marttisen olleen hänen tupakaverinsa RUK:ssa

Syksyllä saamme uutta tietoa Mannerheim-ristin ritari Marttises-ta, kun ilmestyy Tuunasen uusi kirja. Hän on tehnyt töitä mm. Yhdysvalloissa ja saanut käyttöönsä aiemmin julkaisematon materiaalia Marttisen pojalta.

Jukka Knuuti

Jääkäriliiton tutkiminen olisi Jarkko Kempin toive ja haave

Jääkäriliitossa olisi hyvin paljon tutkimista. Kansallisarkistossa on metrikaupalla erityisesti liiton paikallisosastojen mappoja, joita ei ole kukaan avannut sitten 1950-luvun, kertoi fil. tri **Jarkko Kemppi**. Hän oli Helsinki-Uusimaan osaston vieraana kertomassa tuoreesta kirjastaan Isänmaan puolesta, Jääkärien ja jääkäriliikkeen historia.

Kerätessään materiaalia kirjaansa Kemppi sanoi hämmästyneensä Jääkäriliiton toiminnan laajuutta. Liitto avusti laajasti jäsenistöään. Niinpä pienviljelijänä elävä jääkäri pyysi ja sai tukea lannoitteiden hankkimiseen. 30-luvun lamakauden aika liitto tuki useaa työttömäksi jäänyttä jäsentään.

Erytisesti liiton paikallisosastojen tutkimus odottaa tekijäänsä. Esi merkiksi Viipurin paikallisyhdistys oli suuri ja merkittävä. Tuon täysin koskemattoman materiaalin tutki-

minen olisi Kempin toive ja haave. Kysymys on vain siitä, miten tutkimisen rahoitus järjestyisi. Kaupalliset kustantajat eivät ole aiheesta kiinnostuneita.

Muita tutkimattomia alueita jääkäriliikkeen liepeillä olisi mm. jääkärien rouvien yhdistys. Samoin jääkärien kirjallinen toiminta olisi tutkimisen arvoista.

Parhaillaan Kempillä on työn alla kenraali Puroman elämäkerta. Puroma oli yksi Saksaan internoituihin merimiehiin, joille tarjottiin mahdollisuus joko mennä kaivokseen tai ryhtyä jääkäriksi. Puroma valitsi jälkimmäisen vaihtoehdon. Puroman elämäkerran on tilannut Tuusulan taistelukoulun perinneyhdistys. Kirjan on määrä valmistua ensi syksynä.

Kemppi on kirjoittanut elämäkerran myös jääkärikenraali A. E. Martolasta

Halusin kirjoittaa yleisteoksen jääkäreistä tavallisille suomalaisille. Huomasin tällaisen kirjan tarpeen ollessani esitelmöimässä Lahdesissa lukiossa, joka kuului kymmenen parhaan suomalaisen lukion joukkoon. Siellä tuli kuuden laudaturin tyttö kysymään, mitä ne sellaiset jääkärit olivat, sanoi Jarkko Kemppi.

Lauerman perusteos jääkäreistä 800–900 sivullaan kyllä karkottaa asiasta vähemmän kiinnostuneet. Myöskään Matti Lakmanin kirja ei ole mikään yleistajuinen esitys.

Hallitus Marskin majalla

Hallitus piti kokouksensa toukokuun alussa Lopella Marskin majalla. Kokousrutiinien lisäksi tutustuttiin paikkaan Sami Sihvon opastuksella. Hän johtaa majan omistavaa Marsalkka Mannerheimin perinnesätiötä. Saatoimme todeta, että ”maja” on itse asiassa varsin edustava ryhmä rakennuksia, joissa historian lisäksi voi kokea makuelämyksiä mm. erilaisten Mannerheimin mieluisten ruokien listasta. Luokkakuvassa varsinaisen Marskin majan edessä vasemmalta Tiina Kiiski, Martti Ehrnrooth, Jukka Pennanen, Kaisa Liljeberg-Thronicke, Ari Parkkola, Sami Sihvo ja Kari J. Talvitie. Maahan kääntyneiden katseiden ja hymyjen syynä on rivin edessä pasteerannut emännän valkoinen villakoira.

Jääkärilippu-postimerkki

Helsinki-Uusimaan osasto on teettänyt oheisen 1. luokan ikipostimerkin, jossa liehuu jääkärilippu. Suunnittelutyötä veti osaston edellinen puheenjohtaja Henrik Lagus.

■ Merkkiä voi tilata joko jääkärikansliasta sähköpostitse jaakarikanslia@kolumbus.fi tai puhelimitse numerosta 09 135 1009 tai 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Toimitusaika on noin kaksi viikkoa. Postimerkkiä myydään kahdeksan merkin vihoissa ja minimi-tilausmäärä on yksi viho, joka maksaa 16 euroa. Lisäksi tulevat toimituskulut.

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

Uskollinen perinteen vaalija nukkui pois

Jääkäriperinteen tuntija ja sen uskollinen vaalija agronomi, maa- ja metsätaloustieteen maisteri Hannes Heinrichs nukkui pois pitkällisen sairauden uuvuttamana 16. helmikuuta Naantalissa. Hän oli syntynyt 8. heinäkuuta v. 1929 Helsingissä.

Nuorukaisen uravalintaan vaikutti aivan ratkaisevasti se, että hänen perheensä vietti viime sotien aikana pitkät ajat maatilaympäristössä Kangasalla. Hannes viihtyi maalaismiljöössä ja multakulttuurin parissa aivan erinomaisesti ja osallistui poikiaiässä paljon voimaakin vaativiin maatilan töihin. Tuolta ajalta hän sai sota-ajan ystäväperheestä niin hyviä ystäviä, että Hannesta pidettiin ikään kuin perheenjäsenenä. Hanneksen isä, jääkärikenraali Axel Erik Heinrichs oli saanut perheelleen sota-ajaksi maaseutupaikan erään upseeriystävänsä avustuksella.

Lapsuuden Kangasalan Roineen rannat ja saaret mökkeineen olivat Hannekselle rakkaita myöhemminkin niin kuin perheen omakin kesäpaikka Porvoossa, jossa hän sai hoitaa puutarhaa. Aikanaan Hannes hankki omalle perheelleen kesäpaikan Vehmaalta, Vakka-Suomesta, jonne oli lyhyehkö matka Naantalin kodista.

Hanneksen työura alkoi Suomen Maanviljelijöiden kaupassa (SMK) toimien viimeksi Vaasan haarakonttorin johtajana ennen siirtymistään Suomen Sokerin palvelukseen vuonna 1961. Tässä konsernissa hän palveli m.m. osastopäällikkönä, Prestoperuna OY:n toimitusjohtajana, konsernin vientiosastolla sekä viimeksi Naantalissa Juurikassokeri OY:n myyntipäällikkönä jääden sieltä eläkkeelle v. 1989.

Oman perheensä kuin lähisukun-

sakin ansiosta Hannes sai hyvät lähtökohdat oppia isänmaan historian käännekohtat sekä ne suuret henkilökohtaiset uhraukset, joilla luotiin itenäinen Suomi. Jääkärisukupolvi joutui useita kertoja lunastamaan vapauden.

Perusarvojen syvälinen omaksuminen sekä niiden puolustaminen ja velvollisuus siirtää oikeata tietoa jälkipolville tuli ilmi hänen muuttaessaan perheineen Naantaliin.

Tässä vaiheessa Hannes lähti mukaan Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osaston toimintaan toimien myös pitkän jakson osaston puheenjohtajana. Hän toimi tässä työssä varmalla mutta sovittelevalla otteella, josta eivät puuttuneet empatia ja huumorikaan.

Hannes piti erityistä huolta osaston perinnevitriinien hyvästä hoidosta ja kokoelmien kartuttamisesta. Kun Sirkkalan kasarmiin jäi vain upseerikerho, osaston perinnekaapit saivat uuden ja arvoisensa työssijän Pansioista Saaristomeren meripuolustusalueen sotilaskodista. Heinrichs nimettiin Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osaston kuniajäseneksi n:o 1.

Hannes oli jäsenenä sotilaspoikayhdistyksessä sekä Vapaussodan Varsinais-Suomen perinneyhdistyksessä toimien sen johtokunnan jäsenenä.

Hänelle oli myönnetty Suomen valkoisen ruusun ritarikunnan Ritamerkki, Sininen risti S-tunnuksella ja Sotilaspoikaristi. Saksassa hän sai vastaanottaa v. 2002 Bismarckbundin hopeisen ansiomitalin kultaisilla tammenlehdillä

Kari Nummila

Lapin osaston vuosikokous 2012

■ Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Lapin osaston vuosikokous pidettiin 28.maaliskuuta Rovaniemellä.

Ennen varsinaista vuosikokousta everstiluutnantti **Hans Adolf Ehrnrooth** Jääkäriprikaatista piti esitelmän aiheesta ”Ylä-Lapin alue-toimisto, Jääkäriprikaatin arktinen koulutus ja PV-uudistus”.

Vuosikokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset vuosikokousasiat. Vuosikokous hyväksyi osaston toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen vuodelta 2011. Kulunut toimintavuosi oli osaston 33. Osasto osallistui Lapin osaston jääkärilipulla puolustusvoimain valtakunnalliseen lippujuhlaan 4.6.2011 Rovaniemellä.

Simo Holster, sihteeri

OULUN OSASTO

■ Tarjoamme ilmaisen yhteismatkan yhdistyksen Vaasan kesäpäiville. Bussi lähtee Oulun linja-autoasemalta lauantaina 11.8. klo 7 ja palaa sunnuntaina 12.8. klo 19. Jokainen lähtijä hoitaa oman ilmoittautumisensa ja hotellivarauksensa itse suoraan pääyhdistyksen ohjeiden mukaan.

Yhteiskuljetukseen lähtijät ilmoittautuminen kesäkuun loppuun mennessä: p. 040 415 9171 tai sähköpostilla pirjo@notehill.com. Tervetuloa mukaan!

Johtokunta

KANSLIAN KESÄ

Jääkärikanslia on suljettu **18.6.-9.8. 2012**

Kotisivulta saa lisätietoja. Tuotetilauksia voi tehdä s-postitse jaakarikanslia@kolumbus.fi tai tekstiviestillä numeroon 050 377 8845.

Tilaukset toimitetaan mahdollisimman nopeasti.

Kirjallisuutta

Monivaiheinen elämä

Timo J. Tuikka: *Kekkosen takapiru. Kaarlo Hillilän uskomaton elämä.* Otava 2011. 591 s.

■■■ Kaarlo Hillilä (1902–1965) on jäänyt monen aikalaisensa varjoon monipuolisesta vaikuttajaurasta huolimatta. Poikkeusolot mahdollistavat mahdolltomilta tuntuvia elämänuuria. Kaarlo Hillilä oli jo 18-vuotiaana kolmen sodan (vapaussota, Viron vapaussota, Itä-Karjalan retki) veteraani, ylioppilas ja Muhoksen vt. nimismies. Ylioppilastutkinto riitti pohjoispohjalaisen pikkukunnan korkeimman lainvalvojan tehtävään. Muutamaa vuotta myöhemmin hän oli lakitieteen opiskelija, etsivän keskuspoliisin komisario ja ennen kaikkea Urho Kekkosen hyvä ystävä ja esimies. Suhde Kekkoseen tuli jälkikäteen leimaamaan Hillilän koko myöhempää uraa. On kuitenkin vähättelyä nimittää Hillilää pelkästään ”Kekkosen takapiruksi”.

Hillilä valittiin Rovaniemen kauppalanjohtajaksi 27-vuotiaana ja tässä tehtävässä hän toimi kahteen otteeseen aina vastaperustetun Lapin läänin maaherraksi nimittämisenä saakka. Hillilä lähti poliittisena ”jäähdyttelypaikkana” pidettyyn maaherran tehtävään jo 35-vuotiaana toimien siinä liki kymmenen vuotta. Presidentin valitsijamiehenä Hillilä toimi kolmesti.

Sotavuosina Hillilä teki maaherra-asemansa vuoksi paljon yhteistyötä saksalaisten kanssa. Vaikka hän eräessä kirjeessään kutsuikin saksalaisia liittolaisiksi, suhtautui hän saksalaisten menestykseen epäillen jo heti alusta alkaen. Sotavuosina Hillilä kääntyi Kekkosen tavoin rauhan kannalle melko aikaisessa vaiheessa. Sodan jälkeen hän oli yhä selkeämmin Kekkosen taustatukena hänen pyrkimyksissään politiikan huipulle.

Yhteistyö saksalaisten kanssa vaihtui ilman kummempia ongelmia yhteistyöhön neuvostoliittolaisten kanssa poliittisten suhdanteiden muututtua. Oliko kyseessä takin-käännös vai isänmaan edun mukai-

nen linjanmuutos? Ministerinä Hillilä toimi neljästi. Hänen epäkiitollisena tehtävänä oli toimia ulkomaalaisen omaisuuden hoitokunnan korvausjaostossa huolehtimassa Suomessa oleskelevien saksalaisten omaisuuden siirrosta Neuvostoliitolle. Mahdollisen pääministerin pestin saattoi estää humalassa esiintyminen Mannerheimin esittelyssä.

Uransa loppuvaiheessa Hillilä toimi kahteen otteeseen kansaneläkelaitoksen johdossa. Ura päättyi ensin alkoholismiin ja sitten rakentamispäselvyyksiin.

Tuikan massiivinen ja osin liiankin perusteellinen tiiliskivi kertoo merkittävän taustavaikuttajan seikkailurikkaan ja värikkään elämäntarinan. Muutamien termien anakronismit ja turhankin räväkkä sanankäyttö alatyylinilmauksineen voi häiritä joitakin lukijoita. Näinkin rönsyilevässä ja monipolvisessa teoksessa olisin kaivannut vielä henkilöhakemistoa.

Pasi Pulju

* * *

Laurilan rykmentti Taipaleen ja Vuosalmen tulimyrskyissä

Kimmo Sorko: *Laurilan verikoirat. Jalkaväkirykmentti 23 Taipaleella ja Vuosalmella 1939–1940.* Omakustanne 2011. 482 sivua.

■■■ Talvisodan kynnyksellä Matti Laurila oli 44-vuotias jääkärieverstiluutnantti. Taisteluihin hän osallistui eteläpohjalaisista muodostetun Jalkaväkirykmentti 23:n (JR 23) komenta-

jana. Johtajana Laurila oli miestensä arvostama isähahmo, jolla oli vilpittön pyrkimys säästää ihmishenkiä sotakentillä.

Talvisodan Taipale ja Vuosalmi ovat taistelualueita, joissa puolustus piti. Niistä on kirjoitettu paljon vuosikymmenten kuluessa. Yksinomaan JR 23:n vaiheisiin keskittyneitä kirjaa jouduttiin odottamaan pitkään.

Sampo Ahto kirjoitti JR:stä 23 teokseen Eteläpohjalaisia taisteluisa 2. – Vaikka eversti Ahdon kirjoitus Laurilan rykmentistä on osa suurempaa kokonaisuutta, käy se hyvin rykmentin historiasta, Kimmo Sorkon uusimmassa teoksessa todetaan. Se mitä Sorkon lähes 500-sivuisessa kirjassa on enemmän, ovat veteraanikertomukset sekä kuvat ja kartat. Kuvien joukossa on monia ennen julkaisemattomia otoksia, eikä myöskään sodan armodtomuutta peitellä. Taistelualueet hahmottuvat erinomaisesti ilmakuvista. Veteraanikertomusten myötä taisteluihin joutuneet ovat saaneet äänensä kuuluville.

Laurilan verikoirat on nimitys, joka voi herättää mielenkiinnon lisäksi ihmettelyä etenkin, jos tyytyy ainoastaan vilkaisuun kirjan kansia ja selaamaan sen sivuja. On hyvä, että teoksen alussa kerrotaan taustat verikoirat-nimitykselle. Se juontaa vihollisen propagandaan: sitkeät ja sisukkaat Laurilan sotilaat hämmästyttivät. – Siksi tämän historiakirjan nimeksi valittiin Laurilan verikoirat, kunnianimi, josta kenenkään ei pidä loukkaantua, Sorko kirjoitti.

Myös viholliset taistelivat urheasti ja hyökkäsivät vimmatusti tulta

päin; Stalinin koneiston käskyjä oli turha uhmata. Punajoukkojen uhraukset ilmenevät myös Sorkon teoksen sivuilla.

Henkilöluettelo olisi ollut suotava lisä teokseen, kuten myös kattavasti merkityt lähdeviitteet. Liiteluettelo on laadittu perusteellisesti. Sorko teki lyhyessä ajassa ison urakan. Tukenaan hänellä oli asiantunteva työryhmä. Sorkon teksti on helppoluista ja suositeltava lukuelämys.

Vesa Määttä

* * *

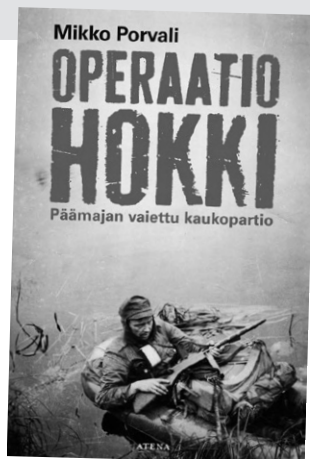
Pitkään vaiettu Operaatio Hokki

Mikko Porvali: *Operaatio Hokki. Päämajan vaiettu kaukopartio.* Atena 2011. 237 sivua

■■■■ Suomi oli kesällä 1944 totisen paikan edessä. Neuvostoliiton suurhyökkäyksen jyly kantautui tyynessä suvi-illassa aina Helsinkiin saakka. Poliittinen sekä sotilaallinen tilanne ja toiveet sodan päättymisestä aiheuttivat päämajan tiedusteluosastolla jonkinlaisen kaikki peliin -ilmiön. Nyt sidottaisiin viimeiset tiedustelureservit tehtäviin, eikä huomisesta kannettaisi huolta.

Päämaja keskitti lukuisia suurehkoja partioita vihollislinjojen taakse. Viimeisenä lähetetyn partio Honkasen tehtävä oli häikäilemätön. Joukon päämääränä oli hyökätä Petroskoin ratapihalle. Näin tuli katkaista puna-armeijan huolto jatkosodan viimeiseen suurtaisteluun Ilomantsin alueelle. Honkasen partio tunnettiin johtajansa nimestä johdetulla radiokutsulla ”Hokki”.

Operaatio Hokista kirjan tehnyt Mikko Porvali on todennut, ettei kysymyksessä ole romaani vaan historiateos, jonka runkona on alkuperäinen ja aiemmin julkaisematon partiopäiväkirja. Autenttisten lähteiden lisäksi Porvali tukeutui Hokin veteraanien kertomuksiin. Alkuperäislähteiden muokkaaminen sujuvaksi tekstiksi ei ole tehtävä helpimmasta päästä. Tämä lienee vai-

kuttanut siihen, että tekstin jäsenitys ei paikoin osu kohdalleen. Joka tapauksessa Porvali on saanut lähteet elämään toivotulla tavalla: todellisuus on tarua ihmeellisempää.

Porvalilla on myös henkilökohtainen side Hokin vaiheisiin. Kapteeni Honkasen sairastuttua kirjoittajan isoisä, luutnantti Antti Porvali jäi partion johtajaksi ja toi joukon Suomeen.

–Aloittaessani partion vaiheiden tutkimisen vuosia sitten en kuvitellut kirjoittavani aiheesta mitään. Halusin ainoastaan löytää lisätietoja, jotka osoittaisivat isoisän kertomuksen partion kotiinpaluun tapahtumista oikeaksi tai vääräksi, toteaa kirjailija. Mainittakoon, että nimenomaan Antti Porvalin kätkemä partiopäiväkirja on keskeinen primaarilähde.

Viimeisille kaukopartioveteraaneille kuuluu erityinen ansio siitä, että he ovat kertoneet joukon vaiheet koruttomasti ja suoraan. Tämä koskee myös epämiellyttäviä totuuksia: kuinka huoltolentäjä ohjasi koneensa juovuksissa puuhun, kuinka kaksi partioon osallistunutta miestä menetti omien ampumina, tai kuinka suurehko kaukopartio sai tiedon aselevosta viholliselustassa vasta yli vuorokausi aselevon jälkeen.

Monista vastoinkäymisistä johtuen joukko ei tavoittanut Petroskoita, mutta katkaisi radan useita kertoja kaupungin länsipuolella. Lähes kuukauden kestänyt partiomatka on jatkosodan värikkäimpiä tapahtumasarjoja, ja se oli eräänä rikkana rokassa, kun Mannerheim ja Stalin etsivät tietä rauhaan.

Sodan jälkeen operaatiosta vaiet-

tiin, sillä partiotoiminta jatkui aselevosta sopimisen jälkeen. Porvalin teos kertoo ensimmäistä kertaa Suomen suurimman maahanlaskuoperaation tarinan.

Ehkä teoksessa kohteena olevan joukon suuruus on vaikuttanut siihen, että voi viedä jokusen tovin ennen kuin runsas nimien lukumäärä asettuu järjestykseen lukijan mielessä. Viimeistään tämän jälkeen keronta vie mukanaan.

Kirjoittajan paneutuneisuutta työhönsä osoittavat myös liitteeksi laitettu partiopäiväkirja sekä lähde- ja viiteluettelo.

Vesa Määttä

* * *

Oikeita sotasankareita

Robert Brantberg: *Sotasankarit. Kahdenkymmenenryhden suomalaisen sotasankarin elämäntarina.* Kustannusosakeyhtiö Revontuli 2009. 287 s.

■■■■ Kaikki eivät ole niin sanottuja ”lukumiehiä” eli tiiliskiviromaaniin tai yhden historiantapahtuman paksum opukset eivät kulu käsissä.

Robert Brantberg tarjoaa lyhyitä lukumahdollisuuksia niille, jotka jaksavat perehtyä henkilöön tiiviillä tarinalla. Tästä on yksi hyvä esimerkki Sotasankarit-tietokirja, jota ei pidä sekoittaa Joseph Hellerin Me sotasankarit -teokseen. Eversti evp. Ari Rautala on ansiokkaasti myös kirjoittanut ”lyhennelmiä” viime sotiemme taistelupaikoista ja henkilöistä.

Brantberg kertoo tässä kirjassa 21 reserviläisestä, jotka ovat olleet todellisia sotasankareita ja reserviläisiä rivimiehistä upseereihin.

Kirjan esipuheen kirjoittanut Adolf Ehrnrooth korostaa yleistä asevelvollisuutta, kun meillä on niin pitkä itäraja. ”Vainolainen on aina tullut Suomeen idästä”. Tämä tahtoo nykyään unohtua laajoilta kansalaispiireiltä, jolle on korkeilta poliittisiltakin tahoilta tolkutettu, että Suomella ei ole edes minkäänlaista

Kirjallisuutta

potentiaalista uhkaa”.

Yksi sankareista on panssari-luutnantti Börje Brotell, joka kunnostautui niin taidoilla sekä oikealla asenteella sekä melkein uskomattomalla onnellakin säilyttämään henkensä vaikeissa paikoissa suurta tuhoa vihollisen panssareille aiheut- taen kesällä 1944.

Hänen ”ajokkinsa” oli saksalai- nen rynnäkötykki Stu-40 Sturm, jonka torni oli kiinteä ja tykki käänty- ty vain 10 astetta suuntaansa. Se painoi 23 400 kg. Niitä tuotiin Suomeen 59 kpl Suomeen vuosina 1943–1944.

Brotell oli palvellut 1941–1943 ”Panttipataljoonassa” SS-Waffen-Di- vision Wikingissä, jonka sotatie vei aina nykyisen Tshetshenian maise- miin. Börje oli antautumassa sodan jälkeen upseerin uralle. Siihen tuli piste, kun punainen Valpo puuttui peliin, vaikka Wiking-divisioo- nan komentaja,

kenraalimajuri Felix Steiner oli saanut puhtaat paperit liittoutu- neiden sota-oikeu- dessa. Huolimatta siitä, että olivat reissullaan puolus- taneet Suomea ja taanneet osaltaan elintärkeätä Saksan sotilas-, ase-, polt- toaine- ja vilja-apua Suomelle Panttipa- taljoonassa haavoittuneet eivät saaneet pitkiin aikoihin sotainvali- distatustakaan!

Ehrnrooth kirjoittaa esipuhees- saan tunnetut ”sloganinsa” ”joukkoja johdetaan edestä”. Tästä periaattees- ta on kuulu esimerkki jääkärieversti- luutnantti Puujalka-Laakso eli Viljo Laakso, Mannerheim-ristin ritari.

Laakso toimi Talvisodassa JR 13:n III pataljoonan komentajana ja Jat- kosodassa vastaavasti JR 35:ssä. Hän astui kesällä 1941 miinaan ja me- netti toisen jalkansa polvea myöden. Proteesin avulla soturi käveli niin ryhdikkäästi, että tietämätön ei invali- diteettia huomannut!

Jatkosodan loppuvaiheessa ja

Lapin sodassa Laakso taisteli täy- sillä vammastaan huolimatta. Hän ikään kuin aloitti itsenäisen Suo- men taistelut ja lopettikin ne: olihan hän on ollut ensimmäisten joukossa riisumassa venäläisiä aseista Etelä- Pohjanmaalla Vapaussodan alkutah- deissa 1918.

Jos Laakson aivan etulinjassa liikkuminen Talvisodassa ei koitu- nut turmioksi haavoittumisistakaan huolimatta, niin vähäpätöinen tuleh- dustauti lääkärin hutiloinnin takia vei miehen hautaan vain 55-vuotiaa- na v. 1950.

Kirjassa oman lukunsa saanut Gunnar Laatio ja muutkin Loimaan seudun JR13:n ja JR35:n veteraanit suorastaan jumaloivat kunnioitettua aseveljeään ja taitavaa päällikköään Laaksoa, jonka leposijalle Rengon kirkkomaalle he pystyttivät näyttä- vän muistomerkin reliefeineen.

Kari Nummila

* * *

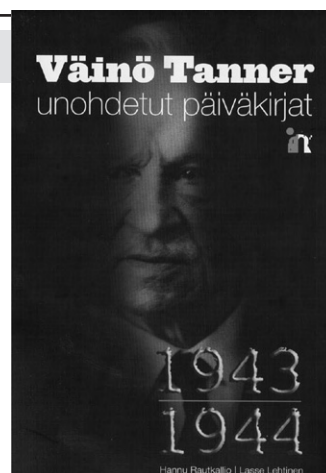
Puhutteleva päiväkirja

Lasse Lehtinen ja Hannu Rautkal- lio: *Väinö Tanner – unohdetut päi- väkirjat 1943–1944*. Paasilinna 2011. 308 sivua.

■■■ Teoksen pääosan muodostaa Rautkallion toimittama versio Tan- nerin päiväkirjasta jatkosodan loppu- vaiheessa. Se siirrettiin 1940-luvulla – ilmeisesti kaiken varalta – Yhdys- valtoihin. Rinnakkaisversio jäi Suo- meen ja kiitetyissä muistelmissaan Tanner nojautui paljossa siihen. Myös myöhemmät tutkijat ovat käyt- täneet näitä muistiinpanoja.

Rautkallion Kalifornian Stan- fordista löytämä päiväkirjan ver- sio vahvistaa, että merkinnät on tehty tuoreeltaan, vaikka sihteeri Elannossa olikin naputellut ne puh- taaksi erilaisista lippusista. Toisin kuin pikakirjoitusta käyttänyt Paasi- kivi Tanner ei pohdiskellut päiväkir- jassaan laveasti asioita, mutta juuri karussa tiiviyydessään merkinnät pu- huttelevat tänäänkin.

Teoksessa käsitellyt asiat ovat si-

nänsä tuttuja Tannerin muistelmista ja monista tutkimuksista. Alkuperä- inen lähde on kuitenkin kuin elävä puutarha, tutkimus taas kuin herbaa- rioon puristettu kukka. Merkinnois- sä nousee esiin monia toisarvoisiakin asioita, mutta ne kertovat hyvin ajan ilmapiiristä.

Tulkinnoissaan Rautkallio on toisinaan liiankin vauhdikas. Tämä koskee myös osaa Tannerin merkin- töjen kommentoinnista. On kuiten- kin hyvä herättää keskustelua.

Lehtinen analysoi teoksessa tii- viisti Tannerin asemaa ja jälkimai- netta. Lehtisenkin lähteistä valtaosa on asioita harrastaneelle tuttuja, mut- ta hän maalaa niiden pohjalle uskot- tavan kokonaiskuvan.

Suomettumisen varjon väistyes- sä Tannerin maine epäilemättä kir- kastuu. Jatkosodan paineissakin hän säilytti aina malttinsa ja tarmon- sa. Samoin käynee P. E. Svinhufvu- din maineelle. Miesten välit eivät muuten olleet niin heikot kuin toi- sinaan luullaan. He tapasivat jo en- simmäisessä eduskunnassa ja olivat sittemmin yhdessä muun muassa Enso-Gutzeitin suppeassa hallinto- neuvostossa. Presidenttikaudellakin suhteet olivat asialliset. Niinpä kiis- tellyssä keskustelussa eduskunta- vaalien 1936 jälkeen Svinhufvud tarjosi Tannerin SDP:lle paikkaa hal- lituksessa. Ukko-Pekka päätyi sitten – varmaan virheellisesti – toiseen rat- kaisuun, mutta se kuului presidentin valtaoikeuksiin vuoteen 2000 saakka. Ukko-Pekka ei ollut ainoa, joka tätä oikeutta myös käytti.

Jyrki Vesikansa

Tervetuloa jääkärien kaupunkiin!

Arvoisat jääkäriperinteen vaalijat, minulla on ilo ja kunnia toivottaa Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys tervetulleeksi Vaasaan elokuussa. Vaasalla on tunnetusti oma näkyvä osansa jääkärihistoriassa ja jääkärien muisto näkyy meillä vieläkin mm. Jääkäripuistikon ja Jääkäripatsaan muodossa. On hienoa, että jääkärien muistoa ja henkistä perintöä pidetään yllä ja, että arvokas tieto sekä kokemukset välitetään tulevillekin sukupolville.

Vaasa näytti hyvin toisenslaiselta päivinä, jolloin jääkärit saapuivat kaupunkiin vuonna 1918. Vaasasta on kuoriutunut vuosikymmenten saatossa yksi maamme suurimmista opiskelijakaupungeista ja yksi Pohjoismaiden merkittävimmistä energiaosaamisen keskittymistä.

Vaasa on erinomainen paikka viettää kesäpäiviä, sillä täällä voi samalla kertaa tutustua niin historiaan, kulttuuriin kuin moderniin kaupunkiympäristöönkin. Vaasan seutu on tutkitusti maailman onnellisin paikka ja auringonpaisteesta saamme nauttia eniten Suomessa. Toivottavasti ehditte tutustua moniin hienoihin kohteisiimme ja pyörähtää myös Maailmanperintökohteeksi nimetyssä saaristossamme.

Tahdon toivottaa kesäpäiviinne paljon antoisia hetkiä ja aurinkoa!

Tomas Häyry
kaupunginjohtaja

Välkommen till jägarnas stad!

Bästa värnare av jägartraditionen, jag har glädjen och äran att hälsa Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner r.f. välkommen till Vasa i augusti. Vasa har som känt en egen synlig roll i jägarhistorien och jägarnas minne märks hos oss ännu också idag, bl.a. i form av Jägaresplanaden och Jägarstatyn. Det är fint att jägarnas minne och andliga arv upprätthålls och att värdefull kunskap samt erfarenheter förs vidare även till kommande generationer.

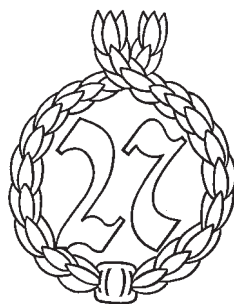
Vasa såg mycket annorlunda ut den dag då jägarna anlände till staden år 1918. Under decenniernas lopp har Vasa utvecklats till en av de största universitetsstäderna i landet och till ett av de viktigaste energiklustren i Norden.

Vasa är en ypperlig sommarstad, här kan man samtidigt bekanta sig likväl med historia, kultur som modern stadsmiljö. Enligt undersökningar hör invånarna i Vasaregionen till världens lyckligaste och av solsken får vi njuta mest av i hela landet. Hoppas ni hinner bekanta er med våra många fina besöksmål och även ta en tur till vår skärgård som har utnämnts till ett Världsarvsobjekt.

Med önskan om många givande stunder och mycket solsken under era somrardagar!

Tomas Häyry
stadsdirektör

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNYHDISTYKSEN KESÄPÄIVÄT 2012

OHJELMA

JP 27:n Perinneyhdistys ry:n kesäpäivät järjestää Vaasan osasto 11. – 12.8.2012. Päivien ohjelma on pääpiirteissään seuraava:

Lauantai 11.8.

- 11:40 Juna Vaasaan saapuu, (H:ki / S:joki), linja-auto vastassa rautatieasemalla, josta ajamme SOKOS HOTEL VAAKUNA, Rewell Center (Ylätori).
- Omilla autoilla tulevien kannattaa jättää auto esm. Vaasan Toriparkkiin. (Torin alla).
- 12:00 Välitön siirtyminen linja-autolla maailman luonnonperintöalueelle Raippaluotoon. Matkan aikana opas kertoo Vaasasta ja lähialueista.
- 12:30 Lounas Ravintola Berny`s, kesäpäivien virallinen avaus ja ohjelman tarkempi esittely.
- 14:30 M/S Corina (50 paikkaa) saaristoristeilee Vaasaan (säävaraus), myös linja-auto käytettävissä.
- 16:00 Vaasan Hovioikeus, esittely ja tutustuminen,
17:30 Majoittuminen Sokos Hotel Vaakunaan.
18:30 Siirtyminen Maaherran talolle.
19:00 - Vaasan kaupungin vastaanotto Maaherrantalossa, Buffet-päivällinen, oheisohjelmaa mm; Mannerheimin huone, laulu- ja musiikkiesityksiä.

Sunnuntai 12.8.

- 09:30 Linja-autolla Vaasan vanhalle hautausmaalle, jossa havuseppeleen laskeminen sankarivainajien muistomerkillä ja Vaasaan haudattujen jääkärien muistomerkillä. Lyhyt hautausmaakierros.
- 11:00 Havuseppeleen laskeminen Suomen Jääkäripatsaalle.
11:30 Siirtyminen Vaasan ent. kasarmialueelle, Sotilaskotiin. jossa esitelmä Vaasan vapautuksesta sekä tarjoilua.
14.00 Siirtyminen Sokos Hotel Vaakuna ja / tai rautatieasemalle,
Juna Helsinkiin klo 15:00 (suora yhteys),
Juna klo 15:20 Seinäjoki – Jyväskylä,
Seinäjoella yhteys pohjoisen junaan

Tarkempi ohjelma jaetaan osallistujille Vaasassa.

ILMOITTAUTUMISET

Viimeistään 30.6.2012 mennessä seuraavalla osoitteella:

Sähköposti: t.harjunpaa@netikka.fi tai
Puhelin: Tuula Harjunpää, **050 511 7284**.
Ilmoittautumiset mieluiten sähköpostilla.

Kirjeitse: JP 27:n Perinneyhdistys ry Vaasan osasto, puheenj. Martti Ehrnrooth, Virranlahdentie 110, 65380 VAASA..

Lähempiä tietoja antavat ja kysymyksiin vastaavat puheenjohtaja Martti Ehrnrooth, martti.ehrnrooth@veo.fi p. 0500 663 939 tai varapuheenj. brage.forssten@elisanet.fi p. 050 599 0269.

Osallistumisilmoituksessa mainittava osallistujan/osallistujien nimi ja mahdolliset erikoisruokavaliot tms.

Osallistumismaksu 90,00 € / henkilö on maksettava viimeistään 30.6.2012 Aktia Pankki, tilille FI91 4970 1040 0577 27.

Osallistumismaksu sisältää ohjelman mukaiset tapahtumat ja kuljetukset.

HOTELLIVARAUKSET JA HINNAT

Sokos Hotelli Vaakunasta on varattu 30 yhden/kahden hengen huoneita, 2h/69 € vrk ja 1h/54 €vrk. Huoneita on varattu jo perjantaille. Hotellivaraus on tehtävä itse ja varauksen yhteydessä on mainittava kiintiön nimi: ”Jääkäripataljoona - JP 27”. Sokos Hotelli Vaakunan puhelinnumero on 06 212 4113. **Varaukset kiintiöihin on tehtävä viimeistään 30.6.2012.**

TERVETULOVA VAASAAN!

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

TUOTE	HINTA
Kortit	
Jääkärilippukortti	1,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50
Suomen Jääkärit	1,00
Turun jääkäripatsas	0,20
Vaasan jääkäripatsas	0,20
Wasserturn	0,20
Adressit	
Ilman tekstiä	10,00
Kansliasta kirjoitettuna/ toimitettuna	12,00
Laajempi tekstausta	13,00

Muut tuotteet

CD Jääkäri morsian/ kesto 22 min	10,00
CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Fallna for friheten-medalj	8,50
Jägarens väg	3,00
Jääkärien Elämäntyö-itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis. 50 kpl)	2,50
Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Suomen jääkärien elämenkerrasto, I täyd.osa 1957	5,00
Ur Jägarnas levnad och gärning	5,00
VHS Jääkärien tie I-III	15,00

Vain jäsenille

Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
--------------------------------	-------

Erillisillä hakemuksilla myynnissä

Jääkäripenoismerkki	80,00
Jääkärihautamerkki	80,00

Tilaukset Jääkärikansliasta:
 Pohjoisranta 20 A 3
 00170 HELSINKI
 P. 09 135 1009/050 377 8845
 (myös teksdviestit)
 s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet
 kerran viikossa.
 Hintoihin lisätään postituskulut.

TUNNISTATKO HÄNET?

2/2012

■ Tunteeko kukaan tätä reeni laidalla istuvaa jääkäriä? Reki-kelut ovat takana ja ilmeisesti töpinän mies odottaa kevättä. Jos mies vaikuttaa tutulta, niin kerro:

jukkaknuuti@gmail.com
 tai
 040 7532751

1/2012

Lundqvist
 tunnistettu

■ Parole 1/2012:n tunnistamiskuva johti nopeisiin tuloksiin. Kaikkiaan tuli viisi yhteydenottoa. Ensimmäisenä soitti rouva **Aro** jo lehden ilmestymispäivänä. ”Keskimäinen upseeri on selvästi Lundqvist”. Saman havainnon vahvisti seuraavana päivänä **Margaretha Berghell**. Samaan johtopäätökseen oli tullut myös **Pasi Pulju**, jonka nimi on tullut Parolen lukijoille tutuiksi kirja-arvioistaan, jotka jatkuvat tässäkin numerossa. Niin ikään Lauri Luoma Nurmijärveltä tunnisti Lundqvistin

Lainataanpa sanatarkasti Juha Tompurin vastaus. ”Kuvatunnistuksen keskimäinen henkilö voisi pituutensa ja muunkin ulkoisen olemuksensa puolesta hyvinkin olla entinen Ilmavoimien ja puolustusvoimain v.a. komentaja Jarl Frithiof Lundqvist. Jääkärikapteenina 12.3.1918–6.-12.1920”.

Arvoitukseksi jäi, keitä olivat kuvan kaksi muuta upseeria.

OSASTOT TOIMIVAT

HELSINKI-UUSIMAAN OSASTO / JÄÄKÄRIKERHO

■ Jääkärikerhon tilaisuus pidetään keskiviikkona 19.9. auditoriossa (ent. suojeluskunta-talo) osoitteessa Töölöntorinkatu 2 B, 00260 Helsinki klo 17.30 alkaen. Filtri **Markku Salomaa** esitelmöi aiheesta "Punajääkärit".

Osasto tarjoaa kahvit, jonka vuoksi pyydetään ilmoittautumaan etukäteen. Ilmoittautumisia vastaanottaa Arno Hakkarainen puhelimitse 050 3835 486 tai sähköpostitse arno.hakkarainen@gmail.com.

■ Toinen Jääkärikerhon tilaisuus pidetään myöhemmin syksyllä jolloin kuulemme viimeisimmät uutiset puolustusvoimauudistuksesta. Tarkemmat tiedot ilmoitetaan seuraavassa Parolessa

Helsinki-Uusimaa osasto
Johtokunta

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYKSEN ALAOSASTOJEN YHTEYSTIEDOT

Osasto	Nimi	Gsm	Sähköposti
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@tieturi.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	seppo.raiha2@pp.inet.fi
Lappi	Kaisa Liljeberg-Thronicke	040 861 5442	kaisa.liljeberg-thronicke@rovaniemi.fi
Oulu	Pertti Puonti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Pekka Virtanen		pekka.virtanen@ppg.inet.f
Satakunta	Alpo Vehanen	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainternet.net
Varsinais-Suomi	Osmo Suominen	0400 908 314	ojs@luukku.com
Vaasa	Martti Ehrnrooth	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Länsi-Pohja	Pentti Hiukka	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Kainuu	Jouko Ollanketo	040 773 7763	
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	pertti.kiviniemi@armas.fi
Keski-Suomi	Martti Porvali	050 590 1051	porvalit@gmail.com
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Etelä-Karjala	Antti Lankinen	040 820 5620	antti.lankinen@pp4.inet.fi
Päijät-Häme	Ari-Ilmari Iisakkala	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi

PAROLE

Päätoimittaja – Chefredaktör
Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com

PAROLE 2/2012 ilmestyy syyskuussa 2012. Lehteen tarkoitetun aineiston tulee olla toimituksessa 24.8. mennessä.

4 numeroa vuodessa, 20 €/vsk
4 nummer i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd Askö Kilpinen, Kari J Talvitie, Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande Kilpinen, Askö	Jäsenet – Medlemmar Fagnäs, Peter
Varapuheenjohtaja – Viceordf. Lahti, Jere	Heiskanen, Kari
Työvaliokunnan jäsen – Medlem i arbetutskott Pennanen, Jukka	Hägglund, Gustav
Asiamies – Ombudsman Eklin, Jukka	Kuljukka, Antti
	Manninen, Ohto
	Puheloinen, Ari
	Sihvo Sami

JP 27:n PERINNEYHDISTYS RY – FÖRENINGEN JB 27:s TRADITIONER RF

Hallitus – Styrelse Puheenjohtaja – Ordförande Pennanen, Jukka	Jäsenet – Medlemmar Ehrnrooth, Martti Hakkarainen Arno
Varapuheenjohtaja – Viceordförande Talvitie, Kari J	Liljeberg-Thronicke, Kaisa Mikkonen, Paavo
Sihteeri – Sekreterare Kiiski, Tiina	Parkkola, Ari Valkeajärvi, Jukka

KANSLIA: Auki ma–to 10–14. KANSLI: Öppet må–tors 10–14. Jääkärikanslia on suljettu 18.6.–9.8. 2012

Pohjoisranta 20 A – Norra Kajen 20 A
00170 HELSINKI – 00170 HELSINGFORS
Puhelin/telefon 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi
Kansilan puhelimet ovat ”avoinna” kanslian aukioloaikoina. Muulloin niihin voi jättää viestin tai lähettää tekstiviestin.

Keski-Suomen osaston lippu on muista osastolipuista poiketen musta. Mustan lipun perinneyhdistyksen johto hyväksyi keskisuomalaisten sitkeän painostuksen jälkeen. Osaston puheenjohtaja Martti Porvali esitti lipun naulaamistilaisuudessa vakuuttavat perustelut lipun mustasta väristä. Katso sivu 13.

